

TELLIJATELE

Planeerimine aitab peokulusid alla tõmmata

Ligi 100 eurot tuleks arvestada ühe külalise peale, kui soov on pida pidu renditud ruumis, esineja ja toitlustusega. ►**Firmapidu**

MAJANDUSPROGNOOS

Eesti väljavaade mõõdukalt positiivne

"Prognoos Eesti kohta on mõõdukalt positiivne," märkis majandusteadlane **LEEV KUUM** eile konjunktuuriinstituudi värsket majandusprognoosi tutvustades. ►**6-7**

Äripäev

Neljapäev, 4. oktoober 2012
nr 180 (4602) **2,50 eurot**

↓ **EUR/USD**
1,2904

↑ **USD/EUR**
0,7750

↑ **EUR/SEK**
8,6090

↓ **NordPool**
43,37

↓ **Euribor**
0,432%

Hinnatõus viib majanduskasvu lühisesse

► Elektri kallinemine viib järgmisel aastal Eesti ettevõtete ja tarbijate taskust vähemalt 100 miljonit eurot. Suurimad kaotajad on siseturul tegutsejad. ►**2,4-5**

FOTO: RAUL MEE

INTRESSID

Keskpank hoiab viimast kuuli rauas

Täna kogunevalt Euroopa Keskpankalt ilmselt intressikärbet oodata pole - EKP ei kiirusta püsist viimast pauku välja laskma, ehkki Euroopa majanduse makronäitajad on järjest süngemad. ►**8**

KASULIK

Kuidas ettevõttes elektrikulu säästa?

ASI Technopolis Ülemiste juht Gert Jostov pakub elektrikulude kokkuhoiuks kaks varianti: muuta büroohoone intelligentseks või harida töötajaid. "Või veel parem, teha mõlemat korraga." ►**10-11**

TÖÖSTUS

Vanametalliäri vajaks karmimat kätt

Metallivarastes süveneb karistamuse tunne, sest sobing kokkustajaga varjab kiiresti jäljed ja suurte käitlejateni jõuab juba le-gaalne kraam. Karm trahv muu-daks võidu kaotuseks. ►**12-13**

KOLUMN

» Turu avanemine ei saa turul konkurentsiolekorda halvenda-da ja hinda tõsta.

Majandusdoktor Janno Reiljan leiab, et elektrituru avanemise jutt on hinna-tõusu õigustamiseks levitatav poliit- ja äri-vale. ►**14**

ÄRIPÄEV 4. oktoober 2012

toimetaja Vilja Kiisler, tel 6670 150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

TEGIJA

Kuno Väin

tõusis Läti logistikaturul suureks tegijaks

Lätis juba tegutsev Eesti logistikaettevõtte CF&S Estonia võtab nüüd koha sisse seal-se turu suurimate seas, selleks annab pileti lõunanaabrite ekspedeerimisfirma ost. Kuno Väina juhitaval ettevõttel läheb ka Eestis hästi, mullu kasvas käive veerandi võrra ja plaanitakse minna

uutele välisurgudele, lisaks Lätile ja Venemaale. Uudiseid Eesti ettevõtete laienemistest on tulnud riburada pidi. Kevadel ostis katusetootja Toode AS sama valdkonna gasellettevõtte Soomes. Kui siseturg on end ammendanud, siis ongi välisriigid ainus kasvuvõimalus.

REPLIIK

Ansip kütab palgaviha

Arstide streik kogub poliitilisi tuure peaministri eestvedamisel: arstide sissetulekute ülevaate tellis peaministri büroo. Kulutulena levisid arvud ajakirjanduses ja arstide esindaja teatas, et nad on nüüd veelgi vihasemad kui enne. Vaevast oli Andrus Ansipi eesmärk arste vihasemaks ajada, palgade avalikustamise mõte oli ilmselt hoopis küta sotsiaalset viha arstide suhtes ja sellega streik põhja lasta. Rünnak tabas, sest streigil ei ole niigi laia ühiskondlikku toetust.

Paraku on Ansipil vara rõõmustada. Kes viha külvab, see raeu löikab, ning esialgu arstide vastu suunatud sotsiaalne viha võib kergesti pöörduda peaministri enda ja tema kodupartei vastu. Numbritest on alati parem rääkida ilma vihata.

ÜLEVAATE kohaselt on arstide keskmine bruto-kuupalk sel aastal 1536 eurot ja öödel 816 eurot.

AJALOO ILU

Bertolt Flicki lahkumine

4. oktoobril 2011 lahkus ametist probleemides sipleva Air Balticu tegevjuht ja president Bertolt Flick. Läti valitsusele osutus temast vabanemine keeruliseks, sest Flick kuulus aktsionäride hulka.

Hetkesels. Lätlaste rahvuslikku lennufirmat juhib Martin Gauss, kes saab Flickist veerandi võrra vähem palka, 27 560 eurot kuus. Air Baltic süüdistab Flicki kahjumi tekitamises ning on teatanud kavatsusest selle pärast kohtusse minna. Aktsiad, mis kuulusid varem Flicki osalusega ettevõttele Baltijas Aviācijas Sistēmas, on tänaseks omandanud Läti riik.

VABANDUS

Eilses Äripäevas ilmunud artiklis "Tromp: leping öeldi üles Äripäeva artikli pärast" olnud kommentaar oli tegelikult pärit Elinord Ehitus OÜ juhilt Toomas Kaaretilt, mitte Facio OÜ omanikult Toomas Trompilt. Äripäev palub eksituse pärast vabandust.

HOMME

Maksukuriteo puhul on võiduvõimalused suuremad kui lotot mängides.

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Turu avanemine tekitab hinnatõusulumeipalli

Euro hindu ei tõsta, kuulutati kampaania korras enne eurotsooniga liitumist. Ehk ei tõstnudki, sest hinnad tõsteti suuremalt jaolt ära enne euro tulekut. Kampaaniat, et elektriturul avanemine hindu ei tõsta, võtaks vaevast keegi tõsiselt, sest turu avanemine ja hinnatõus on juba saanud sünonüümideks.

Äripäeva hinnangul tuleks kõigil turuosalistel enesele senisest palju selgemini teadvustada, et elektriturul avanemisega kaasas käiv hinnatõus võib osutuda totaalseks ja Eesti mastaabis enneolematuks. Peame võimalikuks, et elektrihinnatõusuga kaasneb lumepalliefekt, mille pikaajalisi negatiivseid mõjusid majandusele on praegu raske ette näha.

Tänasest kaaneloost otseselt tulenev järeldus on, et elektrihinnast on kujunemas majanduskasvu pidur. Äripäeva arvutuste kohaselt viib elektritarbimisega kaasnevate kulude suurenemine järgmisel aastal Eesti inimeste ja ettevõtete taskust täiendavalt vähemalt 100 miljonit eurot. Reaalse sissetuleku kahanemine annab valusa hoobi sisetarbimisele, millele majanduskasv nõrgenenud välisnõudluse tõttu ainsana toetuda saaks. Nii sööb elektrihinna tõus tasapisi oodatava-loodetava majanduskasvu ning mõjutab negatiivselt ka eksportivate ettevõtete konkurentsivõimet.

Psühholoogiline toime. Eesti Panga arvutuste kohaselt on elektriarve otsene mõju inflatsioonile 0,7 protsendipunkti, samasugune on rahandusministeeriumi hinnang. Hinnatõusu kaudseks mõjuks rehkendatakse veel 0,2 protsendipunkti lisaks. Tegelikuses võib aga teenuste ja kaupade hinnatõus osutuda tunduvalt suuremaks, sest hetk on sarnaselt euro tulekuga psühholoogiliselt soodne. Kuna elektrihinnatõus on nn *force majeure* ehk väramatu jõud, mille peale tootja ja kaupme-

”

Elektriturul avanemisega kaasas käiv hinnatõus võib osutuda enneolematuks.

he hammas ei hakka, siis võib elektri kallinemisega põhjendada ükskõik mille kallinemist, olgu tegu piima, saabaste või autoparandusega. Tootmis- või teenindusharu, mis üldse elektrit ei kasuta, pole lihtsalt olemas. Euro tulekuga sai saja krooni psühholoogiliseks ekvivalendiks sujuvalt kümme eurot ning eesootav hinnatõus võib mastaabi poolest võrreldav, kui mitte suuremgi olla.

Elektrihinnatõusu vägagi tõsised järeldused ei tähenda seda, et turu avanemine oleks iseenesest halb. Pigem on probleem selles, et avatud turg ei tähenda vaba turgu, nagu oleme juba varemgi kirjutanud. Vaba turg eeldab küllaldaselt ühendusi ja ülekandevõimsusi, praegu meil aga Põhjamaadega piisavaid ühendusi ei ole, mistõttu tähendab turu avanemine paradoksaalsel kombel hoopis monopolide tugevnemise ohtu. Olukorra paranemist on oodata aastal 2014, mil saab valmis Estlink2. Ja siiski pole Skandinaavia tootjate huvi pisikesest Eesti vastu kindel.

Riik peaks negatiivset mõju otsustavalt minimeerima.

Võimalused elektrihinnatõusu negatiivset mõju majandusele vähendada ei ole kaugeltki olematud, nagu koalitsioonipoliitike sõnavõttudest kergesti mulje võib jääda. Üheks võimaluseks on langetada aktsiisi, mis on praegu neli korda suurem kui ELi miinimum. Teine võimalus on vähendada võrgutasusid. Kolmandaks on mõeldav toetada taastuvenergia arendamist CO₂ müügi ja ELi struktuurifondide vahendite arvel, mitte elektriarvete kaudu nagu praegu. Lõppeks on ka võimalik elektrihinna tõusu tasandamise eesmärgil langetada käibemaksumäär tagasi kriisieelsele tasemele.

Ä Loe Äripäevast

KAANELUGU "Hinnatõus annab hoobi siseturule" tänases lehes lk 4-5

ML-TRANSPORT

Osakoormate vedu tagaluukautodega TALLINN–HELSINKI–TALLINN

Enne kl 12 tellitud veos järgmisel tööpäeval sihtkohas!

tel: +372 505 5074
info@mltransport.ee

www.mltransport.ee

VÕLGLASED SOOMES?

Kiirhagiavalduste esitamine tasumata arvete alusel. Nõustamine eesti keeles.

Mauren OÜ Seppo Maunula
info tel 55 64 64 74, seppo@mauren.ee

Valmisfirmade müük, äri- ja mittetulundusühingute asutamine

Firma kätte 24H Jooksul! Suur nimevallik

www.wasp.ee
info@wasp.ee
Tel. 6 77 01 55
Mob. 51 12 061

www.oscarrehvid.ee

Partner, keda võib usaldada!

- Rehvide vahetus ja remont
- Rehvihoi
- Vanarehvide kogumine

Tallinn, Pärnu, Tartu, Rakvere

TAMREX

TASUTA SAAPAD – POLE PAHA!

*Ostes Tamrexi
täishinnaga
talvejope ja
talvepüksid
saad kingituseks
TASUTA
talvesaapad
(art 81785)!

TAMREX talvejope

Eemaldatava kapuutsiga soe talvejope on valmistatud vastupidavast ja mustust hüljavast Carrington-kangast. Seest on riie vooderdatud sooja vatliga – uue põlvkonna õhukese ja kerge ent väga hästi sooja hoidva isolatsioonimaterjaliga. Nii on jope kaalult kerge, seljas mugav ja õhuke, kuid väga soe. Jope tagant madalam ja eest kõrgem lõige lubab mugavalt sooritada erinevaid liigutusi – kummardades või istudes ei tule jope ebamugavalt süle ning kükitades ja seistes on selg ning istmik kindlalt soojas. Tuule eest hoiab luku ette õmmeldud trukkidega liist ja pehme fliisiga vooderdatud kõrge krae. Trukkidega teiseldatav kapuuts on seest pehme fliisiga ja piisavalt suur, et mahutada mütsi või kiivrit. Kapuuts on näo ümber laia servaga ja reguleeritava kummiga, kurgu alt takjakinnitusega. Lukkudega taskud rinnal ja küljel, mahutavad vajalikud esemed (nimekaart, telefon jne).

art 770-1804

HIND 79.- €

0.-€*
talvesaapad

(väärtus 63.-€)
art 81785

Talvesaapad

art 81785

Sooja voodriga talvesaapad, millel on turvanina ja naelatorkekindel tald.

TAMREX talvepüksid

Elastsete, krõpsuga reguleeritavate traksidena talvepüksid on eest ja tagant kõrge värvliga – teie kõht ja selg on töötamise ajal kindlalt soojas. Täoliselt lõikega tööpuks, mille toimiv idee on tulnud lasteriie tootjatelt, ei paku ükski teine tööriie valmistaja. Püksiluku ees on tuulekaitseks krõpsuga liist, vöökoht on kummi-paelaga reguleeritav ja suured küljetaskud teevad esemete kaasaskandmise mugavaks. Mõlema sääre peal olev helkurriba tagab töömehe turvalisuse. Kvaliteetsed ja vastupidavad tööpuksid on valmistatud mustust hüljavast Carrington-kangast.

art 771-1804

HIND 59.- €

**AVASIME
UUE KAUPLUSE
KA HAAPSALUS**
Ehitajate tee 2a,
Uuemõisa alevik

MEIE POODIDES HEA VALIK TALVESAAPAD!

TAMREX Winter
Basic S3 CI SRC
talvesaapad
art 81783

HIND 49.- €

COFRA Barents
S3 CI SRC
talvesaapad
art NA005

HIND 57.- €

NOKIAN
Winter Ultra
talvekummikud
art 88-451

**TAVAHIND 75.- €
SOODUSHIND 67.50 €**

COFRA Muspell
S3 CI WR HRO SRC
talvesaapad
art 13500

HIND 125.- €

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni 31.12.2012 või kuni kaup jätkub!

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN

Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU

Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU

Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE

Pikk 2

VILJANDI

Riia mnt 42a

JÕHVI

Tartu mnt 30

VÕRU

Piiri 2

VALGA

Vabaduse 39

NARVA

Tallinna mnt 19c

HAAPSALU

Ehitajate 2a, Uuemõisa

ÄRIPÄEV 4. oktoober 2012

toimetaja Aivar Hundimägi, tel 667 0115, e-post aivar.hundimagi@aripaev.ee

”Aivar Rehe: Ta peajasjalikult lööb ikkagi siseturgu. Jaekaupmehed näevad väiksemaid kasvunumbreid.

Danske Bank Eesti juhi sõnul muudavad pere-eelarve kasvavad kulud tarbija poes ettevaatlikumaks.

ELEKTRITURU AVANEMISE MÕJU

Hinnatõus annab hoobi siseturule. Elektrist saab kaigas majanduskasvu kodarais

HANNES SARV
hannes.sarv@aripaev.ee

Elektri ja elektritarbimisega kaasnevate kulude tõus viib järgmisel aastal Eesti inimeste ja ettevõtete taskust Äripäeva hinnangul täiendavalt vähemalt 100 miljonit eurot. Elektri hinnatõus annab oma osa järgmise aasta inflatsioonimääradele ja kahanevad reaalsed sissetulekud piiravad tarbimist ning vähendavad majanduskasvu ootusi. Riik hinnatõusu leevendamiseks märkimisväärsed samme ei astu.

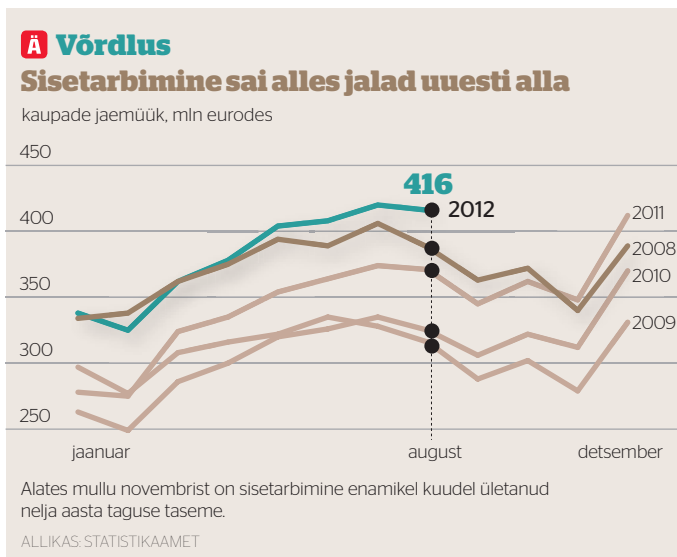
Septembri lõpus toimunud majanduskonverentsil “Äriplaan 2013” hoiatasid nii Danske Bank Eesti juht Aivar Rehe kui ka Nordea Bank Eesti juht Vahur Kraft ettevõtjaid järgmisel aastal kiireneva hinnatõusu eest. Põhjuseks elektri kallinemine, mille täpset mõju on keeruline prognoosida. “Ta peajasjalikult lööb ikkagi siseturgu,” märkis Danske Bank Eesti juht Aivar Rehe. Tema sõnul muutuvad pere-eelarved hinnatõusu tõttu pingelisemaks ja alalhoidlikum tarbija hakkab muid ostuotsuseid edasi lükkama. “Jaekaupmehed näevad väiksemaid kasvunumbreid,” lisas Rehe.

Prisma Peremarketi juht Janne Lihavainen nentis, et hinnatõus tekitab kaupmeeste vahel teravama konkurentsi. “Kui energia hind tõuseb, siis hind (poes – toim) on olulisem,” ütles ta.

Mure sisetarbimise kahanemise pärast ei tule tühjalt kohalt. Tänavu teises kvartalis kasvas majandus statistikaameti andmeil eelmise aastaga võrreldes 2,2%, kuid seda ei vedanud enam eksport, vaid siseturg. Nõrgenenud välisnõudluse tõttu usuvad analüütikud, et eksport suurenema ei hakka ja majanduskasv peaks toetuma just tarbimisele. “Reaalse sissetuleku vähenemine pärsib kogunõudlust ning aeglustab majanduskasvu. Majanduse kehvema väljavaate tõttu vähenevad investeeringud ja tööjõunõudlus,” ütles Eesti Panga ekonomist Sulev Pert.

Hinnatõus kiireneb. Elektriarve otsene mõju inflatsioonile on Eesti Panga hinnangul 0,7 protsendipunkti ja sama suure mõjuga arvestab ka rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos.

Pert tõi välja, et otsesele mõjule lisandub elektri hinnatõusu kaudne mõju, mis on kuni 0,2 protsendipunkti. “Ettevõtete tootmiskulude suurenemise tõttu kallinevad ka muud kaubad ja teenused,” sõnas ta. Perti sõnul annavad kulutused energiale ligikaudu 4% ettevõtete kogukuludest. “Seejuures tuleb silmas pidada, et esiteks avanes elektriturg suurettevõtete jaoks juba 2010. aastal ning teiseks seda, et ligikaudu 30% majanduses tarbita-

Ettevõtjad ootavad paketid ära

Ehkki elektri hinnatõusu puhul rõhutatakse, et suuremad Eesti elektritarbijad peavad elektrit juba 2010. aastast alates vabalt turult hankima, puudub hinnatõus otseselt ka kõigi väiksemate firmade tootmist. Näiteks Hiiumaal kaablikõidikutid koostav ning elektrimontaažimaterjale ja plasttooteid valmistav M ja P Nurst eksportib enamiku toodangust. Nende tootmismasinad töötavad elektri jõul ja seni on nad saanud vajalikku energiat osta riigi kontrollitud hinnaga. Ettevõtte aruande kohaselt kulus

neil mullu elektrile 86 000 eurot. Firma juht Agur Nurs sõnab, et loomulikult peab ta järgmisel aastal arvestama lisakuluga, ent kui suurega, pole veel selge. “Turule tulijaid on ja pole mõtet veel väga kõvasti vaeva näha sellega,” sõnas ta. Samas nentis ta, et ilmselt tuleb omalt poolt hinda tõsta. “Keegi peab lõpuks selle kinni maksma,” ütles Nurs.

Otsivad säästmisvõimalusi. Haapsalu lähedal Taeblas tegutsev plastitootja Cipax Eesti Asi suuremad eksporditurud on Rootsi ja Soome. Nende mul-

lused kulutused elektrile olid 59 000 eurot. Firma juhi Kaido Sasse sõnul nad väga palju elektrit ei tarvita, ent kulu suurenemine on pannud mõtlema kokkuvõtte. Näiteks on tekkinud mõtte tootmistehhis igale töökohale oma lüliti panna, siis saab valguse välja lülitada seal, kus parajasti keegi ei tööta.

Sasse sõnul tuleb neil tõenäoliselt hind suurendada fikseerida, et säiliks kaitse börsihinna äkilise kõikumise eest. Samas lepingut nad veel sõlminud pole ja seega veel kulude kasvu suurust ei tea.

vatest kaupadest imporditakse – nende hindu mõjutab elektri kallinemine vähem,” lisas Pert.

Oma arvutused tarbijahinna muutustest edas- tas esmaspäeval ka majandus- ja kommunikatsiooniministeerium: nende sõnul võib elektri hinnatõusu kaudne mõju ulatuda kuni 0,3 protsendini.

Ligi: majandusele hinnatõus hea pole. “Majandusele ei saa sisendi hinna tõus hea sõnum olla,” tunnistab rahandusminister Jürgen Ligi, kuid omalt poolt inflatsiooniprognose ei kommenteerinud. “Inflatsioonile mõju hindavad siiski sõltumatud prognoosijad, mitte minister. Mida rohkem tuleb tootjate pakkumisi, seda parem on neil küllap oma prognoose hinnata,” sõnas ta.

Taust Eesti Enerгия tuleva aasta elektrimüügi tulu raske prognoosida

Elektrimüük riiklikul turul ja avatud turul on kaks eri asja. Ühel juhul on elektril kindel hind ja kindlad kliendid, teisel juhul on hind väga muutlik ning ka müügimahud kuust kuusse erinevad. Konkurentsiolekord tähendab, et Eesti Enerгия majandustulemus on senisest palju muutlikum. Seda mõjutab näiteks elektri müük hulgiturudele ehk kui palju ja mis hinnaga saadakse börsile müüa.

Avatud turul ei tooda Eesti Enerгия elektrit 365 päeva samal tasemel, vaid planeerib toodangut vastavalt olukorrale turul. Ettevõtte majandustulemus sõltub ka sellest, kui edukad ollakse Eesti, Läti ja Leedu elektrimüügi jaeturgudel.

ALLIKAS: EESTI ENERГIA

Loe veebist

WWW.ARIPAEV.EE

Eile vastas Äripäeva online'is elektrituru avanemist puudutavatele lugejate küsimustele Latvernergo tütarfirma Elektrum juht Raivo Videvik.

0,9

protsendipunkti võrra peaks elektri hinnatõus mõjutama hindu, ennustavad Eesti Pank ja rahandusministeerium - 0,7 protsendipunkti on mõju inflatsioonile ning kuni 0,2 protsendipunkti kaudne mõju tootmiskulude suurenemise tõttu.

KAANEL 5

4. oktoober 2012 ÄRIPÄEV

toimetaja Aivar Hundimägi, tel 667 0115, e-post aivar.hundimagi@aripaev.ee

PRISMA Peremarketi juht Janne Lihavainen kardab, et elektri hinna järsk tõus tuleval aastal ahistab eelkõige kaupmehi - tarbijate ostukorvid jäävad selle võrra tühjemaks. FOTO: VEIKO TÖKMAN

A Kommentaar

Ei välista, et paanikat kasutavad need, kes hinda tõstma ei peaks

JÜRI KÄO, ettevõtja, Eesti Energia nõukogu esimees

Mis puudutab kulupõhise elektri hinna mõju majandusele, siis põhimõtteliselt tuleb nendel klientidel, kes siiani said veel riiklikult reguleeritud hinnaga elektrit osta, kinni maksta elektri tootmisele lisanduma hakkav CO₂ kvoodi kulu.

Kuna Eesti Energia peab hakkama ostma umbes 80 miljoni euro eest CO₂ kvooti aastas, mille võrra läheb elektri tootmine kallimaks, siis see on ka rahalises mõõtmises mõju Eesti majandusele.

Välistada ei saa muidugi seda, et hinnatõusupaanikat kasutavad hindade tõstmiseks ära ka need, kellel selleks otsest põhjust tegelikult pole. Sest nagu analüütikud on öelnud, ei ole elektri hinnatõusu roll muude toodete ja teenuste hinnatõusul nii märkimisväärne, kui seda ehk soovitakse näidata.

Suurimad elektritarbijad on avatud turu elektrit ostnud juha aastaid. Nemad on hinnakorrektsiooni ammu sisse viinud. Seni on Eesti Energia avatud turgudel tegutsedes näidanud, et suudab konkurentsitingimustes edukas olla ning see annab alust eeldada, et ka Eestis turu täielikul avanemisel jääb Eesti Energia jätkuvalt hästi juhitud ja heade majandustulemustega ettevõtteks.

Seda, kui suurt kasumit ettevõtte toodab ning millises mahus dividende maksta saab, on väga keeruline ennustada, sest ettevõtte majandustulemused,

„Elektri hinnatõusu roll muude toodete ja teenuste hinnatõusul ei ole nii märkimisväärne, kui seda ehk soovitakse näidata.“

Jüri Käo

mis sõltuvad turuolukorrast, muutuvad turu avanedes märksa vähem ennustatavaks kui praegu.

Riik saaks hinnatõusu leevendada

URVE PALO, riigikogu majanduskomisjoni aseesimees, SDE

Riigil on võimalus elektri hinna mõjutada eelkõige maksude, subsidiumide ja võrgutasude vähendamisega. Paraku ei ole aga valitsus näidanud mingit soovi elektrienergia makse vähendada. Sotsiaaldemokraadid esitasid eelmise aasta septembris eelnõu vähendada Eestis alates 2013. aasta 1. jaanuarist elektrienergia aktsiisi Euroopa Liidu kehtestatud minimaalse määran. Praegu on Eestis kehtiv aktsiisimäär kodutarbijale 4,5 ja äritarbijale üle 8 korra kõrgem, kui ELi normid seda nõuavad.

Aktsiisi vähendamise korral väheneksid elektriarved ligi 4% võrra. Valitsusel on võimalusi vähendada taastuvenergia tasusid, mis praegu moodustavad kodutarbija elektriarvest juba ca 9%. Selleks, et lõpetada tarbijate elektriarvetega taastuvenergia toetamine, on võimalik arendada taastuvenergiat näiteks CO₂ kvoodimüügist saadud tulu või Euroopa struktuurifondide vahenditega.

Konkurentsiamet peaks olema sõltumatu. Energiaturul toimuv on sedavõrd keeruline ja paljuski läbipaistmatus, et mitte keegi teine peale konkurentsiameti ei ole võimeline hindama, kui palju on võrgutasude, mis praegu moodustavad ca 40% elektriarvest, hinnatõusude taga investeerimisvajadus, palju energiafirmade soov

täiendava kasumi järele või valed juhtimisotsused. Praegune olukord, kus konkurentsiamet töötab majandusministri alluvuses ja samal ajal juhib majandusminister riigi suurima elektritootja Eesti Energia aktsionäride üldkoosolekut, ei ole kindlasti hea lahendus.

Peaks ju konkurentsiamet sageli sekkuma just eelpool nimetatud ministeeriumi hallatavate asutuste tegevusse. Konkurentsiamet tuleb viia majandusministeeriumi valitsemisalast kas mõne muu ministeeriumi või põhiseadusliku institutsiooni juurde.

Võrgutasud tõusevad investeringute tõttu

TAAVI VESKIMÄGI, Eleringi juht

Võrgutasu korrektsoon ei ole võrguettevõtja vaba valik. Seda tuleb teha igal aastal vastavalt konkurentsiameti regulatsioonile. See tuleb kahest tegurist.

Esiteks 97% ulatuses investeringutest. Need on investeringud, mida Elering peab tegema vastavalt elektrimajanduse arengukavale ja mis on praegu pooleli. Need investeringud on jaotatud tariifi 20 aasta peale laiali, mis tähendab, et praegu me finantseerime enamiku nendest investeringutest võõrvahenditega ja rahavoog välja on lähiaastatel märkimisväärselt suurem kui tulu, mida teenime võrgutasust.

Teiseks tuleneb see kaelekt-rist, mida ka meie peame hakkama ostma senise Narva jaamade reguleeritud hinna asemel avatud turult. Põhivõrgu hinnakorrektsioon üles on järgmisel aastal 0,15 s/kWh ja selle mõju marginaalne.

**RENAULT TRAFIC
PACK CLIM L1H1 2,0 dCi
SOODUSHIND: € 16 760.-
HINNAVÕIT: € 4 200.-
KUUMAKSE: 196.-***

Varustus: ABS, CD-Raadio, kliimaseade, elektrilised aknad, elektriliselt reguleeritavad soojendusega küljpeeglid, kandevoime kuni 1 100 kg, Keskmine kütusekulu 7,4 l/100km, CO2 emissioon 195 g/km.

**RENAULT MASTER
PACK CLIM L3H2 2,3 dCi
SOODUSHIND: € 21 280.-
HINNAVÕIT: € 5 300.-
KUUMAKSE: 249.-***

Varustus: ABS, CD-Raadio, kliimaseade, elektrilised aknad, elektriliselt reguleeritavad soojendusega küljpeeglid, tagumised parkimisandurid, püsikiiruse hoidja, kandevoime kuni 1 585 kg, Keskmine kütusekulu 7,8 l/100km, CO2 emissioon 203 g/km

Krediidiandjaks on Nordea Finance Estonia AS. Krediidikulukuse määr on 3,41% aastas. Tutvuge finantsteenuse tingimustega www.nordea.ee ning vajadusel konsulteerige asjatundjatega.

**RENAULT KANGOO EXPRESS
PACK CLIM 1,6 16V
SOODUSHIND: € 11 150.-
HINNAVÕIT: € 3 500.-
KUUMAKSE: 131.-***

Varustus: ABS, CD-Raadio, kliimaseade, parempoolne lükanduks, kaubaruumi põrandakate, kandevoime kuni 650 kg, Keskmine kütusekulu 7,9 l/100km, CO2 emissioon 187 g/km.

www.abcmotors.ee / www.citymotors.ee

Abc Motors

CITYMOTORS

TALLINN: ABC MOTORS AS - PALDISKI MNT. 105, TEL: 674 7700; CITY MOTORS AS - STAADIONI 1, TEL: 626 4070;
RAKVERE: WIRU AUTO OÜ - KREUTZWALDI 5B, TEL: 329 5560; **PÄRNU:** PEREAUTO OÜ - TALLINNA MNT. 82, TEL: 447 7300;
HAAPSALU: TRADILO OÜ - TALLINNA MNT. 73, TEL: 473 1383; **KURESSAARE:** WARMA AUTO OÜ - PIKK 59, TEL: 453 0122;
TARTU: CITY MOTORS AS - JÕE 9A, TEL: 736 7893; **VILJANDI:** RAE AS - TALLINNA MNT. 97, TEL: 433 0987.

Renault soovitab **elf**

DRIVE THE CHANGE

HINNANG

Eksperdid: majanduse tervis on aastaga paranenud. Väliskeskkond mõjub halvasti

A LAURA MALLENE
laura.mallene@aripaev.ee

Konjunktuuriinstituut hindab Eesti majanduse olukorda praegu paremaks kui aasta tagasi, ka tuleviku väljavaated on võrreldes suvega veidi paranenud. "Proгноos Eesti kohta on mõõdukalt positiivne," võttis majandusteadlane Leev Kuum tulevikuväljavaated kokku.

Eesti Konjunktuuriinstituut tutvustas eile hinnangut majanduse üldolukorrale tänavu septembris ja kuue kuu ootusi. Instituudi ekspertide paneele hinnangutest nähtub, et Eesti majanduse hetkeolukord on enam kui rahuldav. Ka investeringute olukorda hindasid eksperdid septembris esmakordselt pärast kriisi majanduse üldolukorras paremaks. Samas on tarbijad muutunud rahulolematumaks.

Majanduskasv on konjunktuuriinstituudi andmetel mõõdukas, ent kooskõlas ootustega ning suuresti põhjustatud halvast väliskeskkonnast. Euroala võlakriisiga kaasnenud suurt ebakindlust on seni õnnestunud pareerida ning majandus tervikuna on kriisist toibunud oodatust paremini.

KONJUNKTUURIINSTITUUDI direktor Marje Josing ja juhtivateadur Leev Kuum võtsid eile kokku hinnangu majanduse praegusele seisule ja andsid aimu, mis meid lähema poole aasta jooksul võib oodata. FOTO: RAUL MEE

Viimastel kuudel on kasvanud lootused, et Euroopa Liit tuleb toime võlakriisiga. Oluliseks tähtsuseks olukorra normaliseerumisel on ESMi moodustamine ja plaan pangaliidu loomiseks.

Eksport-import rihhib kasvu. Ka väliskaubanduse arenguga seotud ootused on läinud optimistlikumaks. Eesti väliskaubanduse suur sõltuvus maailmamajanduse ja eriti ELi majanduse olukorrast teeb nii ekspordi kui ka impordi arengu prognoosimise ebakindlaks. Samas näitas konjunktuuriinstituudi septembrikuu küsitlus, et ekspertide paneel tervikuna on seisukohal, et poole aasta pärast on nii ekspordi kui ka impordi maht praegusest suuremad.

Kui juunis oodati vaid mõõdukat aktsiahindade tõusu Tallinna börsil, siis nüüd on ootused muutunud tunduvalt optimistlikumaks. 61 protsenti ekspertidest arvas, et aktsiahinnad on poole aasta pärast kõrgemad.

Majandusolukorda mõjutavad endiselt kõige enam kvalifitseeritud tööjõu puudus ja ebapüsiv nõudlus, kuid majandusprobleemide üldine raskusaste on oluliselt vähenenud. Edu on saavutatud tööpuuduse vähendamisega.

Mõõdukalt positiivsetele majandusootustele vastanduvad tarbijate hinnangud ja ootused. Uuringust selgub, et tarbijate kindlustunne langes. Ootused oma pere majandusolukorrale olid septembris kehvemad kui juunis. Halvenesid ka

Ülevaate arstide palkadest tellis Ansip. Ivo Rull: nii valitsus kui ka arstid kasutavad töötulis demagoogikavõtteid

A ALYONA STADNIK
alyona.stadnik@aripaev.ee

Teisipäeval Postimehes ilmunud ülevaate arstide sissetuleku kohta tellis maksu- ja tolliameti sõnul peaministri büroo.

"Peaministri büroo soovis maksu- ja tolliametilt ülevaadet arstide sissetulekutest. Meie saime need andmed terviseametilt," kinnitas maksu- ja tolliameti avalike suhete juht Ivi Papstel.

Uuring on avalik ja nii jõudis see ka meediasse.

Papstel kinnitas, et üldiselt nad sellist infot ei jaga. "Kui vabariigi valitsus või ministeerium tellib ülevaate, siis see pannakse kokku," selgitas Papstel.

Äripäev uuris peaministri büroolt, miks ja millal telliti uuring arstide sissetulekute kohta, kuid need küsimused jäid vastuse-

PEAMINISTER Andrus Ansip käis arstide sissetulekuid kajastava info välja nii, et see mõjus plahvatusena. FOTO: RAUL MEE

A Mis on mis Tervishoiutöötajate palgaülevaade

Peaminister Andrus Ansipi büroo tellitud ülevaate järgi on arstide keskmine brutokuupalk sel aastal 1536 eurot ja õdedel 816 eurot. Üle 2500 euro saab tänavu palka 535 arsti. Maksuameti andmetel algab tippude teenistus 7500 eurost, selliseid arste oli Eestis mullu 212.

157 arsti kuuteenistus jäi varemikku 6500-7500 eurot ning 429 arsti kuine tulu oli vahemikus 4500-5500 eurot. Umbes poolte Eestis praktiseerivate arstide kuutulu algab 3500 eurost.

"Selliste valdkondlike statistikate tegemine on maksuameti tavapärase töö. Vajaliku teabe ning tausta kogumine on ka peaministri büroo jaoks tavapärane. Vastuseks tärnanud huvile ei olnud maksuametil põhjust koondatud andmeid ajakirjanduse eest varjata – see oli isikustamata ning meetodika oli lahti seletatud," ütles peaministri büroo juht Kairi Uustulnd.

Ansip mängis info avalikustamise ajaga. ERRi ajakirjandusetiika nõunik ja ühingu Korruptsioonivaba Eesti liige Tarmu Tammerk märkis meditsiinitöötajate tulude ülevaate kohta, et avalik teave peaks olema kõigile võrdselt ligipääsetav. "Meditsiinitöötajate tulused puudutav ülevaade tehti peaministri bü-

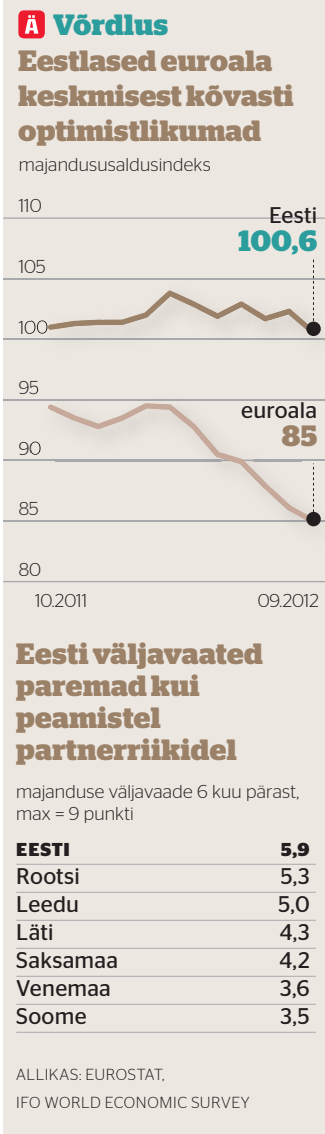
roo tellimisel, aga avalikkusele kättesaadavaks sai see 2. oktoobril, selgus maksuameti kodulehelt. See on mitu päeva pärast seda, kui peaminister oli ülevaadet Vikerraadio peaministri tunnis oma argumentide esitamiseks kasutanud. See ei jäta head muljet, kui valitsusasutus hoiab mingi kriitilise aja enda käes infomonopoli," lausus Tammerk.

Ta lisas, et praeguse meditsiinitöötajate streigi ajal võib iga päev olla määrava tähtsusega. "Kui keegi saab sel perioodil mingit infot trumpkaardina lauale käia, annab see sellele osapoolle põhjendamatu eelise. Arstide esindajad on öelnud, et nendele tuli sellise ülevaate olemasolu üllatusena," märkis Tammerk.

Tammerki hinnangul peab

ajakirjandus sellist infomõjutamist püüdma läbi näha ja ka ütleva, kes on mingi analüüsi tellinud. Postimehes 2. oktoobril ilmunud artiklis seda tellijat puudutavat infot ei olnud.

Karm mäng. Suhtekorraldusfirma Rull & Rumm OÜ juhatuse esimehe Ivo Rulli hinnangul kasutavad nii valitsus kui ka arstide esindajad töötulis demagoogikavõtteid. "Mina võtan seda asja niimoodi, et üks demagoogia, mille antud juhul töid välja streiki alustanud arstid, tekitab vastudemagoogia. Kui üks demagoogitseb ja teine jääb vaoshoituks ja ratsionaalseks, kõlaks avalikkuses ainult ühe poole sõnum. Siin kehtib vanasõna: pada söimab katelt, ühed mustad mõlemad," lausus Rull.

11%

tööstusettevõtetest prognoosib hindade tõusu järgneva kolme kuu jooksul. Aasta tagasi ennustas hinnatõusu 16%. Ehitustööde hindade tõusu järgneva 3 kuu jooksul prognoosis 23% firmadest, aasta tagasi 52%.

ootused riigi majandusolukorra muutumisele. Lisaks muutus konjunktuuriinstituudi pere toidukorvi maksumus võrreldes eelmise septembri- ga 3,5 protsenti. "Tarbijad võivad muutuda kriitiliseks Eesti riigi väljavaadete suhtes," kommenteeris konjunktuuriinstituudi direktor Marje Josing. Tõusid ka tarbijate inflatsiooniootused, selle põhjuseks võib olla nii informatsioon maailmaturul tõusnud toormehindadest kui ka jaanuaris tõusev elektri hind. Stabiilsed on tarbijate hinnangud töötuse taseme muutumise suhtes. Viimase kolme kuuga ei muutunud oluliselt ka perede rahaline olukord. Tarbijate püsikaupade ostuplaanid järgnevas aastaks olid aga väga ettevaatlikud.

Arti Arakas püüab golfifirma müüki takistada

Arti Arakale kuuluva Kuressaare golfiväljaku klubihoone omanik OÜ Ingmar Trade seab kahtluse alla linnavalitsuse ja volikogu õiguse müüa Saaremaa Golfi ASI enamusosalus firmale SG Restart OÜ.

Ingmar Trade'i nimel linnavalitsusele ja volikogule kirja saatnud juhatuse liige Kaido Kangur viitab, et linn võis rikkuda korruptsiooniseadust. "Jääb arusaamatuks, miks Kuressaare linnavalitsus ei ole nimetatud tingimustel (müügitingimused – toim) Saaremaa Golfi ASI aktsiaid pakunud müügiks avalikul enampakkumisel."

Kangur viitas Saarte Häälles väljatoodud faktile, et aktsiate ostja esindaja oli seotud firma- ga Mertiina Vara OÜ, kes on varem avaldanud soovi aktsiaid osta, selleks on Mertiina Vara oma-

ARTI Arakas püüab golfifirma müügile vastu töötada. FOTO: VEIKO TÖKMAN

nik, golfifirma nõukogu endine esimees Jüri Tiitus.

Kuressaare proovis mõni aeg tagasi müüa oma osalust otsustuskorras Mertiina Varale, kuid Ingmar Trade protestis sellise otsuse peale, väites, et ka temal

on ostuhuvi, samas hiljem korraldatud enampakkumisele ei ilmunud kumbki ja aktsiad jäid müümata.

"Ingmar Trade'i huvi ei ole omandada aktsiaseltsi aktsiaid, vaid takistada müügiprotsessi," lükkas Kuressaare linnasekretär Eero Lapp Araka firma kirjas esitatud süüdistused ümber.

Eelmisel nädalal müüs Kuressaare linn 66% ASist Saaremaa Golf OÜ-le SG Restart, mida esindas vandeadvokaat Risto Vahimets. Ühtlasi muudeti golfifirmale linnalt antud 420 000 eurone arvelduskrediit laenuks, osteti laenujäägi arvelt 200 000 euroga maatükk, millel asub Arti Arakale kuuluv klubihoone ning müüdi 220 000 eurone laenuõue SG Restardile tuhande euro eest.

ARIPAEV.EE

CF&S Estonia omandab Lätis firma

AS CF&S Estonia viis lõpule SIA Transekspedicija LV omandamistehingu, millega saab tütarettevõttest CF&S Latvia SIA üks suuremaid Läti logistika- firmasid, kellel on oma auto- ja vagunipark.

Transekspedicija LV tegevus laopidajana ning auto- ja raudteevõimekus liidetakse CF&S Estonia Läti tütarfirmaga CF&S Latvia SIA, mis on 2005. aastast osutanud sealsel turul ekspedeerimis- ja laevaagenditeenuseid.

Ühinenud ettevõtte jääb tegutsema CF&Si kaubamärgi all, osutades maantee- ja raudteeveoteenuseid Euroopa Liidu ja SRÜ riikides. Samuti veab ülega- bariidilist kaupa, tegutseb laevaagendi ja laopidajana. Ühinevas ettevõttes on 50 töötajat.

CF&S Estonia juhatuse liige Kuno Väin liitub Transekspedicija LV juhatuses kauaaegse juhatuse liikme Rostislavs Derecinskisega, hakates vastutama CF&S grupi arendustegevuse eest Balti riikides. Väin annab oma senised Eesti tegevjuhi ülesanded aasta lõpuks üle Harri Rästasele, kes on juhatuse liige.

ARIPAEV.EE

LAIENEMINE

Advokaadibüroo Aivar Pilv laiendab haaret

Advokaadibürood Aivar Pilv Eestist, Balciunas & Grajauskas Leedust ja FogelsVitols & Paipa Lätist allkirjastasid eile Tallinnas koostöölepingu.

Lepinguga luuakse koostöövõrgustik, milles töötab 49 advokaati või juristi: 19 Eestis, 20 Leedus ja 10 Lätis.

Vandeadvokaat-partner Aivar Pilv ütles, et koostöövõrgustiku loomine on tingitud eelkõige klientide vajadustest, kuna Balti riike vaadeldakse järjest enam ühtse turuna. "Järjest sagedamini on meil kliente, kellele on olulised usaldusväärsed koostööpartnerid kõigis Balti riikides. Kavatsime kliente teenindada uuel, paindlikumal ja efektiivsemal tasemel."

Õigusteenust osutatakse eesti, läti, leedu, inglise, saksa, vene ja soome keeles.

Advokaadibürood Aivar Pilv ja Balciunas & Grajauskas on ülemaailmse sõltumatute advokaadibüroode alliansi TAG Law liikmed.

VANGERDUS

Nokia plaanib müüa peakontori hoone

Nokia kaalub Soome peakontori müüki, et saada raha, kuid hoo- nest välja kolida ei plaani, kirjutas WSJ.

Nokia pressiesindaja James Etheridge ütles eile, et ettevõtte püüab müüa ja tagasi liisida ettevõtte peakontorit Espoos Keilaniemi piirkonnas. 50 000 ruutmeetrisest peakontori hoonest on Nokiat juhitud 16 aastat, seal töötab 1800 töötajat.

Videotagasisidega suhtlemisioskuste koolitused!

Meie koolitused on üles ehitatud osalejate aktiivsusele ja praktiliste harjutuste suurele osakaalule. Kuni 14 osalejaga grupis on hea harjutada, arutada ja otsustada – mida oma suhtlemisoskustes on vaja arendada.

Videoharjutus annab ainulaadse võimaluse saada kolmekordset tagasisidet – vaadata end kõrvalt, kuulata grupikaaslaste arvamust ja suhtlemistreenerite tähelepanekuid.

Personalivaliku võtmeoskused

9. – 10. oktoobril Pärnus ja 15. – 16. oktoobril Tallinnas
Koolitajad Sirje Tammiste ja Jaanika Tohv

Enese ja meeskonna analüüs DiSC mudeli põhjal

26. oktoobril Tallinnas
Koolitaja Sirje Tammiste

Arenguvestluste läbiviimise võtmeoskused

13. – 14. novembril Tallinnas
Koolitajad Sirje Tammiste ja Ann Seilenthall

Enesekehtestamine ja keeruliste suhtlemisolukordade efektiivne juhtimine

21. – 22. novembril Tallinnas
Koolitajad Sirje Tammiste ja Kadri Kõiv

Toimetulek emotsionaalsete pingetega

4. – 5. detsembril Pärnus
Koolitajad Sirje Tammiste, Hille Mitt ja Heli Randoja

Täpsem info programmide kohta ja koolitustele registreerimine
www.sirjetammiste.ee

Kui soovid koolitust **oma ettevõtte töötajatele**, saame koostöös ette valmistada just sellise programmi, mis aitab kõige paremini **kaasa teie eesmärkide saavutamisele**.

Sirje Tammiste
Konsultatsioonibüroo

Sirje Tammiste Konsultatsioonibüroo
Tel. 44 78 000, 5698 8100
info@sirjetammiste.ee

EURO

Euroopa Keskpank ootab kärpega.

Keskpankurid Ljubljanas koos

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Eesti Panga president Ardo Hansson on koos teiste Euroopa keskpankade juhtidega täna Ljubljanas, et Euroopa Keskpanka väljasõiduistungil kriisitorje asemel taas euroala majandusele ja intressimääradele keskenduda.

Intressikärbet täna siiski ilmselt oodata ei ole – keskpank ei kiirusta püssist viimast pauku välja laskma, ehkki Euroopa majanduse makronäitajad on järjest süngemad.

Ja euroala võlakriisi taltsutamiseks ei saa keskpank praegu enamata teha kui oodata, et eelkõige Hispaania, mis on praegu kõige tõenäolisem abi vajaja, ise keskpanga abi küsiks. Möödunud kuul avalikustatud võlakirjade tugistuprogrammi saab keskpank käivitada ainult siis, kui abi sooviv riik end esmalt range reformiprogrammi alla painutab.

Lisastiimul languses Euroopa majandusele võib keskpangast aga siiski veel tulla – väike enamus agentuuri Reuters küsitletud 73 analüütikut prognoosib euroala enim jälgitud baasintressi määra alanemist aasta lõpuks praeguselt rekordmadalalt 0,75% tasemelt 0,50%-le.

Töötus teeb Euroopas rekordeid. Uue kärpe ootust ohutas esmaspäeval avaldatud statistika, mis näitas euroala töötlevas tööstuses septembris langust juba neljateistkümnendat kuud järjest. Samal ajal lõi tööpuudus augustis uue rekordi – töötuse määr jäi küll eelnenud kuuga võrreldes 11,4% ta-

semel muutmata, kuid töötute read täienesid veel 30 000 inimese võrra.

Konsultatsioonifirma Ernst & Young värske analüüsi järgi võib töötute hulk euroalal 2014. aastaks ületada juba 19 miljoni inimese piiri. Praegu on euroalal töötä 18,2 miljonit inimest, mis on kõrgeim tase euro käibeletulekust peale. Eriti halb on kõrge tööpuudus noorte hulgas, kellest riskib peale kasvada “kadunud põlvkond”.

Euroala majanduses pole kasvu olnud eelmise aasta kolmandast kvartalist saadik. 0,2protsendise languse järel teises kvartalis prognoosib konsultatsioonifirma IHS Global Insight ökonomist Howard Archer euroalal SKP langust keskmiselt 0,3–0,4%. IMFi prognoosi järgi kahaneb euroala SKP aasta peale kokku tänavu 0,3%.

See on ühtlasi märk, et Euroopa Keskpanka majanduse toetamiseks seni astunud sammud – rekordmadalale langetatud intressimäär ning pankadesse süstitud enam kui triljonit eurot odavat laenu raha – pole langustrendi pöörata suutnud. Riigirahanduse saneerimine paljudes Euroopa riikides korrigeerib ehk kärped ja maksutõusud varjutavad kiire muutuse väljavaateid veelgi.

“Euroala majanduslanguse on tinginud range säästukuur ääreala riikides, nõrk nõudlus maa-

ilmaturul ning võlakriisist johtuv suur ebakindlus,” nentis Saksa Commerzbanki analüütik Christoph Weil.

Keskpank võib viivitada. Lisaks sellele, et keskpank ei kiirusta viimast kuuli välja tulistama, räägib euroala baasintressimäära langetamisele vastu ka visalt kõrgel püsiv inflatsioon. Septembris kiirenes keskmine inflatsioon euroalal 2,7 protsendile võrreldes keskpanga sihiks seatud 2 protsendiga. Sellest sihist on inflatsioon euroalal kõrgemal olnud juba 22 kuud järjest.

“Arvestades sellega, et Euroopa Keskpank on juba nii palju lauale pannud, võivad nad praegu jääda äraootavale positsioonile ning kärpida intressimäärasid hiljem,” ütles agentuurile Reuters Credit Suisse'i ökonomist Christel Aranda-Hassel.

Sest keskpanga trumbid on laual. Kui keskpank on juba teatanud, et on valmis raskustes riikide laenukulude alandamiseks ohust raha looma ja seda piiramatus koguses, et nende riikide võlakirju osta, pole palju enamata, mida keskpank teha saaks. Kui see turge ei stabiliseeri ega võida riikidele aega oma majanduse ja rahanduse korrastamiseks, siis ei suuda seda miski, kirjutas eile Wall Street Journal.

Arvestades sellega, et Euroopa Keskpank on juba nii palju lauale pannud, võivad nad praegu jääda äraootavale positsioonile ning kärpida intressimäärasid hiljem.

Credit Suisse'i ökonomist Christel Aranda-Hassel

Valitsus arutab roheline energia saatust.

Narva jaam tahab ka toetust

KAISA GABRAL
kaisa.gabral@aripaev.ee

Kui Eesti Energia oli tänavuse aasta roheline energia kvoodi poole aastaga täis tootnud, keerati kraanid päevapealt kinni ning lõpetati Narvas roheline energia tootmine. Vastakaid seisukohti tekitanud Narvas biokütuste tootmise teema on täna arutlusel ka valitsuse kabinetiistungil.

“Praegu saame öelda vaid seda, et teema on valitsuse kabinetiistungil arutlusel ning ootame sisukat arutelu ning täpsemaid suuniseid biokütuste kasutamise kohta. Eesti Energia on jätkuvalt seisukohal, et biokütuste

kasutamine Balti elektrijaama koostootmisplokis on odavam viis toota taastuvelektrit ning selle piiramine ei ole mõistlik,” märkis Eesti Energia juhatuse liige elektri ja soojuse tootmise valdkonnas Raino Pajo.

Valitsuse eelnõu, mis kehtestataks tagasiulatuvat 375 GWh piiri roheline elektri tootmisele, pole veel kehtimagi hakanud, kuid Eesti Energia tegi tänavu augustis otsuse võimaliku kahjumi vältimiseks.

Asi Repo Vabrikud juhi Tiit Kolgi hinnangul on Eesti Energia otsuse soov tagada toetus- te jätkumine ka eelolevatel aastatel.

Endise keskkonnaministri ja riigikogu keskkonnamisjoniliikme Jaanus Tamkivi hinnangul kahjustab Eesti Energia otsus lõpetada Narva elektrijaamades roheline energia tootmine erametsaomanike huve, sest just nemad müüvad energiafirmale suurema osa põletatavast hakkepuidust.

Võsa ja raiejäätmetega tegeleva OÜ ReinPaul üks omanik Paul Tiisler pole Eesti Energia loobumisega rahul. “Ettevõtjale on see ikka raske põmakas. Hästi kergekäeliselt on kogu seda asja tehtud, mõtlemata ettevõtjate peale, kellega on suuri lepinguid sõlmitud. See on lihtsalt prügi-

kasti viskamine,” lausus ta tänavu augustis Eesti Energia otsuse peale lõpetada hakkepuidu sisseostmine.

Majandusminister Juhan Parts peab piiranguid aga õigeaks. “Miski ei keela Eesti Energia biomassi edasi kasutada, aga minu arvates oleks põhjendamatu nõuda nii suures ulatuses taastuenergiatasusid ka sel aastal. Praeguse seisuga on väga suur biokütusemassi kasutamine tõhususe seiskohalt küsitav, aga tarbijale koormav,” märkis Parts augustis. Ta lisas, et Narva jaamades biomassi kasutamine on tarbijale kindlasti odavam kui näiteks tuulepargid.

PUIDUFIRMA ReinPaul müüs 60% mahust Eesti Energia praeguseks suletud Narva jaamale. Pildil ettevõtte üks omanik Paul Tiisler hakketööde tehnika taustal. FOTO: ANDRES HAABU

EUROOPA
Keskpanga
juht Mario
Draghi on
omale Sak-
samaalt mõ-
jukaid liitlasi
leidnud. FOTO:
BLOOMBERG

Käärimine jätkub ka Euroopa Keskpanga sees, kus Saksamaa keskpanga juht Jens Weidmann jätkab võlakirjade tugiostuprogrammi kritiseerimist. Weidmanni taga on Saksamaa avalik arvamus, mis pelgab rahatrüki põhjustatud inflatsiooni.

Liitlased leitud. Euroopa Keskpanga juht Mario Draghi on võitnud samas enda poole nii Saksamaa kantsleri Angela Merkeli kui ka rahandusministri Wolfgang Schäuble, kes annavad aru, et Hispaania või Itaalia mõõtu riikide aitamiseks euroala päästemehhanismide (EFSF/ESM) vahenditest ei piisa. Keskpanga vastu sõdimine on keerulisem.

Mario Draghi on Saksamaal mitu korda nii meedia kui ka avalike esinemiste kaudu keskpanga kriisimeetmeid selgitanud.

“Erakorralistel aegadel tuleb stabiilsuse taastamiseks vahel rakendada erakorralisi abinõusid,” ütles Draghi nädalapäevad tagasi ettekandes Saksa tööandjate konverentsil, kus ta kritiseeris Saksa keskpanga “*nein zu allem*” (kõigele ei – toim) hoiakut.

“Suurim risk stabiilsusele pole mitte tegutsemine, vaid tegevusetus,” ütles Draghi, kes 24. oktoobril läheb selgitusi andma ka Saksa parlamendi ette.

VEB Fond võib uurimise alla minna

Riigikontroll teatas, et otsustab järgmise nädala jooksul, kas hakkab uurima VEB Fondi asja või mitte.

“Ajakirjanikud on küsinud pärast prokuratuuri otsust VEB Fondi asjas aegumise motiivil menetlust mitte alustada, kas riigikontroll võtab asja uurida. Riigikontrolör analüüsib, kas neil on võimalik Eesti Pangas endas aset leidvale asjaolude selgitamisele anda mingit lisaväärtust. Esialgsel andmetel võtab riigikontrolör riigikontrolli võimaliku rolli suhtes seisukoha järgmise nädala jooksul,” teatas asutus oma Facebooki lehel.

Riigiprokuratuur ei alusta võimaliku kuriteo aegumise tõttu kriminaalmenetlust seoses ajakirjanduses tõstatatud kahtlusega, et Eesti Panga ametnikud on võltsinud VEB Fondi dokumente.

ARIPAEV.EE

Leedu viis Gazpromi kohtusse

Leedu algatas Gazpromi vastu Stockholmi kohtus kohtuasja 5 miljardi liti ehk 1,45 miljardi euro ulatuses, nõudes tagasi raha alates 2004. aastast ülemakstud maagaasi eest.

Gazprom muutis Leedule müüdava gaasi hinnakujunduse valemist rikkudes 2004. aastal kehtinud kokkulepet, millega omandas 34 protsenti Lietuvas Dujose aktsiatest. “Leedu järgib teiste riikide eeskuju,” ütles Leedu peaminister Andrius Kubilius, viidates Poola ja Saksa ettevõtete algatatud kohtuasjadele.

ARIPAEV.EE

Riigikontroll: Narvas ehitusõiguse kord käest ära

Riigikontroll auditeeris Narva linna, kus on ettevõtjate kasuks seatud märkimisväärselt palju hoonestusõigusi.

Riigikontroll leidis, et Narva oli aastatel 2000–2010 seadnud ettevõtjate kasuks 23 hoonestusõigust linna maale, kuid soovitud objektid oli ehitatud vaid seitsmele kinnistule, ülejäänud maatükid seisavad siiani tühjal.

Kuigi sõlminud lepingud on korrektsed ja vastavad volikogu kehtestatud korrale, ei ole linnavalitsus hoonestajatelt nõudnud lepingute täitmist ega rakendatud kohustust nõuda lepingut rikkunud hoonestajatelt leppetrahve.

Samuti leidis riigikontroll, et kui oma kohustuse täitmata jätnud hoonestajad on soovinud hoonestusõiguse edasi võõrandada, on linn andnud selleks alati nõusoleku, seda ka juhtudel, kui hoonestaja ei suutnud esitada isegi ehitamise aluseks olevat detailplaneeringu projekti. Sellel on linn võimaldanud hoonestatavasse maasse mitte mingilgi viisil panustanud erapartneritel teenida edasimüügist kopsakat tulu.

Ettevõtted said vaheltkasu. Näiteks sai üks äriühing, kes oli linna käest saanud õiguse hoonestada mitu kinnistut, kuid

polnud aastate jooksul täitnud korrektselt ühtegi lepingust tulenevat kohustust, võõrandamist tulu üle 50 000 euro.

Linna esindajate seletusel oli linna põhihüvi leida hoonestajad, kes on suutelised arendama hoonestataval krundil üksikõik millist majandustegevust. Konkreetse suuna määras hoonestaja ise oma huvide põhjal.

Samuti polnud linnal midagi selle vastu, kui hoonestajad oma tegevussuundi pärast hoonestusõiguse seadmise lepingute sõlmimist muutsid, kuigi see on vastuolus linna kehtestatud korraga.

ARIPAEV.EE

See, kui hästi või halvasti kontrollitakse ja hallatakse ettevõtte kasutuses olevat infot ja andmeid, võib olla kaalukeeleks edu ning huku vahel.

Mis on otsused, mis tuleb langetada kohe ja tegevused, mis ellu viia juba täna?

Juhtimis-
konverents

16. oktoobril
Sokos Hotel Viru
konverentsikeskuses

IT-juhtimist ei ole enam

on JUHTIMINE

Päeva juhivad
Äripäeva peadirektori asetäitja
TOOMAS TRUUVERK ja
Uptime tegevjuht **EERO TOHVER**

I • IT JUHTIMISE MUUTUNUD ROLL

Catella Corporate Finance partner **AAVO KOKK** on seisukohal, et juhtimine on esmajoones pidev otsustamine, mida teha ja mida mitte, mida teha ise ning mida osta teenusena sisse.

Tallink Grupi IT juht **TÕNU LIIK** räägib trendide hindamisest.

Elioni arendustalituse direktor **ENN SAAR** annab ülevaate IT-teenuste sisseostust.

II • RISKID MUUTUNUD JUHTIMISES

Borenus Advokaadibüroo vandeadvokaat **AVE PIIK** selgitab, kuidas on muutunud õiguslike teemade fookus seoses IT-teenuste sisseostmise levikuga.

ConsultIT OÜ juhatuse liige, PhD **ANDRO KULL** toob välja tehnoloogia muutused ja riskitrendid.

Meediakoolitaja ja raadioajakirjanik **MÄRT TREIER** annab nõu, mida teha kui riskid on realiseerunud ja ettevõtte meediatule all.

III • OTSE IT-OSAKONNAST

Infovara juhtivkonsultant **ANDRES KUKKE** paneb mõtlema, kas IT-osakond on kulu- või tuluüksus.

IT-juhtimise ja juhtimise kogemuslood toovad kuulajateni Elisa Eesti teenuste ja protsesside valdkonna juht **MARTTI KULDMA** ja Eesti Posti infologistika divisjoni juht **TOOMAS TÜRK**.

Zooloog **ALEKSEI TUROVSKI** küsib päeva kokkuvõtteks, kas juhid saavad oksa, millel ise istuvad?

uptime
MEIE PINGUTAME RÕHKEM
Äripäev

Konverentsi **soodushind** kuni 6. oktoobrini (k.a) 229 eurot +km.
Tavahind 299 eurot +km. Kahe või enama isiku korraga registreerimisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele 5% soodustus.
Lisainfo ja registreerimine telefonil 667 0020, 56 99 2025, projektijuht Liina Lilleniit või **www.seminar.aripaev.ee**

ENERGIA

Kuidas ettevõttes elektrikulused kokku hoida?

Universaalset lahendust pole

KADRI PÖLENDIK
kadri.polendik@aripaev.ee

Uuel aastal avanev elektriturg tähendab tarbijatele hinnanguliselt 40–60protsendilist elektrihinna tõusu. Kuidas järsk kulude kasv ettevõttele võimalikult valutuks muuta?

Ülemiste Cityt arendava ASi Technopolis Ülemiste juhi Gert Jostovi sõnul on büroohoones sääst kõige efektiivsem siis, kui projekteerida maja algusest peale selliselt, et see võimalikult vähe energiat kulutaks. Kuna aga suure osa kontorihoonete ehitamisel pole seda silmas peetud, tuleks otsida lahendusi, mis aitaks elektrikulused maksimaalselt vähendada.

Jostovi ettepanekul oleks kõige lihtsam ja odavam viis nn roheline kontori tegemine. See tähendab, et töötajatele selgitatakse, kuidas tööl olles selliselt käituda, et ettevõtte ökoloogiline jalajalg oleks võimalikult väike.

“Ventilatsiooni ei saa töötajad reguleerida, aga tule saavad ära kustutada, kui kontorist ära lähevad. See käib ka näiteks prügi sorteerimise kohta. See on nagu käitumisõpetus,” rääkis Jostov. Rohelise kontori tulemusi võib mõõta kord kvartalis, mil tasuks kokku arvutada, kui palju kontor energiat tarbis ja kui palju prügile kulutas, et näha, kui suur mõju on sellel säästmisele, lisas ta.

Soodsa ning kiirelt mõju avaldava võimalusega saab elektrit kokku hoida ka päikeseenergiat kasutades. Jostovi sõnul on kõige parem büroohoone sügavus projekteerida selliselt, et kõik töötajad saaksid maksimaalselt kasutada päikesevalgust. Ka siis, kui selle peale juba olemasolevas majas ei ole mõeldud, on võimalik mingil määral päikeseenergia abil kokku hoida. Ühe võimalusena tõi ta välja päikesekiirte mürdmiseks mõeldud kiled, mida paigutatakse akendele.

“Kui akende kohale teha päikesekiirte mürdmine, siis see aitab hoonet mitte kuumaks lasta ja vatab ära vajaduse seda aktiivselt jahutada. Energiat vähendavaid päikesevärvi kileid tuleks kindlasti paigaldada, sest nende tasuvusaeg on väga lühike. Nema ju oma tööks mingit energiat ei vaja ja see investeering tuleb joostes tagasi,” rääkis Technopolis Ülemiste juht.

Targa maja tasuvusaeg teadmata. Tunduvalt suuremat investeeringut nõudva variandina pakub ta süsteemi, mis automatiseeriks maja energiakasutuse. Sel puhul paigaldatakse majja andurid, mis on võimelised aru saama, kui palju inimesi ühes ruumis viibib ning kas ja kui palju on vaja seda parasjagu ventileerida, jahutada ja valgustada.

“Me muudame majad selles mõttes intelligentseks, et seda maja ei kõeta ega jahutata samal ajal, mis võib tihti juhtuda siis, kui süsteemid töötavad üksteisest sõltumatult. Süsteemid tuleb omavahel siduda, et nad saaksid aru, kas inimene viibib ruumis või mitte. Kas seda ruumi tasub ventileerida, kui kiiresti tasub ventileerida ja kui palju seda tasub valgustada sel hetkel,” selgitas Jostov. Tema sõnul on büroohoonete suurimad energia-

Ä Taust Eesti Energia hinnatõus 50%

1. JAANUARIL 2013 avaneb Eesti elektriturg ehk kõik elektritarbijad saavad energiat avatud turult ostma hakata. Seni tegid seda 200 suuremat energiatarbijat. Turu avanemine tähendab, et elektriarve kolmest osast – energia hind, võrgutasu, riiklikud maksud – avaneb konkurentidele. Oma paketid ja hinnad on avaldanud Eesti Energia, mille hinnangute kohaselt tõuseb elektri hind uuel aastal keskmiselt 50%. Eesti Energia potentsiaalne suurim konkurent Latvenero tütarfirma Elektrum Eesti on lubanud paketid teatada lähiajal. Selleks, et uuel aastal tarnijat vahetada, peab leping müüjaga olema sõlmitud hiljemalt 10. detsembriks. Juhul kui selleks ajaks ei ole sõlmitud ühegi müüjaga elektrilepingut, müüb seaduse kohaselt elektrienergiat vastava piirkonna võrguettevõtja.

Ä Tasub teada Energia taaskasutus läheb hinda

VAATA ÜLE, kui suur on sinu ettevõtte elektrikulu. Selle järgi otsusta, kust ja kui palju saaksid elektrit kokku hoida.

VAATA ÜLE oma tööaeg. Kas oleks võimalik viia osa tegevusest öisele ajale, mil elektri hind on odavam?

VAATA ÜLE senine energiatootmine. Kas saaksid ettevõttes toodetud energiat suunata uuesti kasutusse?

KUI sul on kontori- või tootmisruumides küttesüsteeme, mis töötavad elektril, püüa need välja vahetada soodsamate energiaallikate vastu. **HARI** oma töötajaid, et nad õpiksid olema energiasäästlikumad.

KASUTA maksimaalselt ära looduslikku energiaallikat – päikest.

KAALU büroo muutmist n-ö intelligentseks, lisades andureid, mis reguleerivad energiakasutuse ruumis optimaalseks.

kulu allikad just ventileerimine, niisutamine ja jahutamine ning paiguti tehakse neid ööpäev läbi. “Maja või selle süsteemi intelligentseks muutmis on hoone võimeline aru saama, kas sel hetkel neid inimesi ka on, kes kogu õhu ära hingaksid, või mitte,” märkis Jostov.

Automatiseerimise suurim probleem on tema sõnul paraku asjaolu, et andurite tootjad suudavad vaid teoreetiliselt näidata nende tasuvusaega. Praktikas pole selge, mis ajal hakkaks paigaldatud süsteem suurt investeeringut tagasi teenima.

Ülemiste Citys plaanitakse seda katsetada. “Meil on endal Lõõtsa tänaval kaks identset kümnekorruselist bürootorni, mis on üksteisega peegelpildis. Meil on idee, et ühte hoonet intelligentseks muutes katsetame päriselus ära, kui palju on selisel ajal efekti,” kirjeldas Jostov.

“Tervikuna mina näengi kahte varianti: seda, et sa muudad hoone intelligentseks, või teine variant, et harid inimesi või veel parem, teed neid mõlemat korraga. See teine variant on väga odav rakendada, aga selge, et efekt ei ole kolossaalne,” lisas ta.

Universaalset retsepti pole. Tartumaal Luunjas köögiviljakasvatusega tegelev AS Grüne Fee Eesti on olnud avatud elektriturul alates 2010. aastast. Firma juht Raivo Külasepp märkis, et tänu sellele on neil rohkelt kogemust, kuidas elektrit selliselt osta, et kulud oleks võimalikult väikesed.

“Kuna elekter on meil üks suuremaid kuluarutikleid, siis sellega on tulnud tõesti tõsiselt tegeleda,” kinnitas ta.

Külasepa hinnangul tuleks esmalt oma elektrivajadus üle vaadata ning selgeks teha, kuidas elekt-

ÜLEMISTE Cityt arendava ASi Technopolis Ülemiste juhi Gert Jostovi sõnul on energia kokkuhoiaks kaks varianti: intelligentsem hoone ja haritumad inimesed. FOTO: ERIK PROZES

ri hind käitub ja kas tootmist on võimalik selle järgi ümber korraldada. "Põhimõte on selles, et nii palju, kui vaja, tuleb ikka kulutada, aga see peaks olema nii vähe, kui seda on võimalik teha, et mitte põhitootmist kaotada. Kindlasti on võimalik protsessi niimoodi reguleerida, et tipphetkedel, kui elektri hind on kallim, lihtsalt vähem kulutada ja teisel hetkel, kui nõudluse-pakkumise vahetuse hind alandab, siis tarbida rohkem," märkis ta.

Grüne Fees toodetakse Külasepa sõnul osa elektrist ja soojusest ise, mis aitab samuti kulusid kokku hoida.

Kõige olulisem on tema kinnitusel siiski üle vaadata oma tootmine ning jälgida, kuidas elektri hind käitub, et neid kahte koos arvestades energia võimalikult soodsalt kätte saada. "Universaalselt retsepti ei ole, igal ettevõttel on see asi natuke erinev ning igaüks lähtub oma vajadusest," lausus Külasepp.

Mahukamad muutused seisavad ees. ASI Leibur juht Asso Lankots märkis, et pagaritööstuses on püütud samuti suunata suuremat elektritarbimist odavamale perioodile. "Oleme kohandanud tootmisgraafikuid odavama elektri aja poole, milleks üldjuhul on öine aeg. Teiselt poolt on öine aeg kallima tööjõuajaga, nii et mängimise ruumi on siin nii ja naa," lisas ta.

Kuigi Leiburgi on juba teist aastat avatud elektriturul, ei ole ettevõttes suuremaid muudatusi kokkuhoiuks tehtud.

Lankots tõdes, et kuna energia odavamaks ei lähe, on firma alustanud pikemaajaliste ja rahaliselt mahukate plaanidega, mis võiks aidata elektrikulusid vähendada.

"Kokkuhoitu annaks tekitada igasuguse energia taaskasutusest. Genereerime küpsetamisega palju soojust ning üks asi meie jaoks tulevikus on sellise soojuse taaskasutamine, samuti biojäätmete energiaks pööramine. Seda energiat saab kasutada näiteks kütmiseks või vee soojendamiseks suunata," rääkis Lankots.

„Oleme kohandanud tootmisgraafikuid odavama elektri aja poole, milleks üldjuhul on öine aeg. Teiselt poolt on öine aeg kallima tööjõuajaga.“

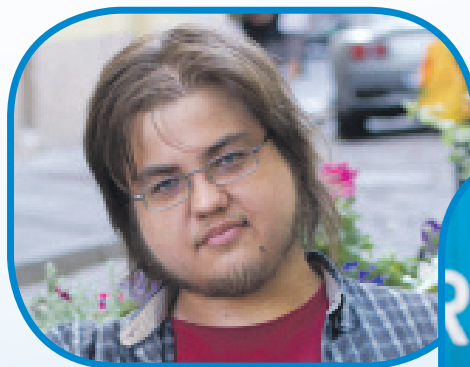
ASI Leibur juht Asso Lankots

FOTO: RAUL MEE

24.10

toimub Äripäeva seminar, kus ettevõtted jagavad kogemusi ja eksperdid nõuandeid, kuidas vähendada ettevõttes energiakulu.

it uudised
www.ituudised.ee

"Miks on vaja ituudised.ee portaali? Kui Euroopa Parlament mõni aasta tagasi tarkvarapatentidenimelist õudust arutas ja Eestis selle vastu allkirju koguti, siis oli meediakajastus meie riigis null, kuigi tegu oli otsusega, mis oleks võinud meie kui IT-riigi innovatsioonivõimekuse tappa. Nagu aasta alguse ACTA-juhtumist näha oli, siis IT-poliitika teemad on tegelikult Eesti rahvale südamelähedased ja vaja on uudistekanalit, mis suudab kirjutada mitte ainult idufirmadest ja tehnoloogiavidinatest, vaid ka otsustest, mis määravad meie tulevikku maailmas, kus internet ja tehnoloogia mängivad üha kasvavat rolli"

ELVER LOHO

Eesti Interneti Kogukonna
juhatuse esimees

"Meedias on märgata üha laiemat IT-teemade esilekerkimist. Sellest räägivad nii poliitikud kui ka president ja võtavad sõna erinevad arvamustliidrid. Samas spetsiifilisemates küsimustes, mida tavameedia ei pea vajalikuks käsitleda, on süvitsi minevat diskussiooni olnud vähe. Erinevate IT-keskkondade loomine, kus erasektor, avalik sektor ja vabakond saavad omavahel mõtteid vahetada ja kus tekib sisuline diskussioon, on kindlasti tervitatav initsiatiiv."

MEHIS SIHVART

Registrite ja Infosüsteemide
Keskuse direktor

Tule ja liitu Äripäeva uue uudisteveebi
www.ituudised.ee uudiskirjaga

Miks tellida ituudised.ee uudiskiri?

- Korra nädalas kõik olulised IKT-valdkonna uudised tasuta ühes e-kirjas;
- Arvamuslood, blogid ja intervjuud Eesti ja muu maailma IKT-sektori tegijatelt;
- Värsked tööpakkumised;
- Eelmüügi erihinna pakkumised kõikidele Äripäeva IKT-valdkonna seminaridele, koolitustele, klubidele ja konverentsidele.

Liitu uudiskirjaga kohe, sest kiirematele on Äripäeval kolm kingitust:

Esiteks - kõigi inimeste vahel, kes liituvad ituudised.ee uudiskirjaga esimese nädala jooksul (25.09–02.10), loosime välja 1 tasuta pääsme 16. oktoobri IT konverentsile "IT-juhtimist ei ole enam. On JUHTIMINE".

Teiseks pääsevad 20 esimest soovivaldajat konverentsile "IT-juhtimist ei ole enam. On JUHTIMINE" uue liituja erihinnaga 199 eurot + km (kehtiv soodushind on hetkel 219 eurot).

Kolmandaks saavad kõik esimese nädala jooksul liitujad Äripäeva tasuta tellimuse kaheks nädalaks.

Liituda saab:

www.ituudised.ee/uudiskiri

uptime
MEIE PINGUTAME ROHKEM

FUSION
Nr. 1 Lisingupartner

Manpower

ZONE.EE

VANAMETALL

Praegune süsteem soosib vargaid. Väikseid

AIN ALVELA
ain.alvela@aripaev.ee

Üha jultunumaks muutuvaid metallivargaid aitaks ohjeldada jäätmelubade andmise karmistamine ja senisest suurem rahaline vastutus metalli vastuvõttureeglite rikkumise eest.

Metalli kokkuostjal peaks iga sekund kuklas tiksuma teadmine, et vähimagi rikkumise eest võib talle kaela langeda karm trahv, mis muudab loodetud väikese võidu suureks kaotuseks. Olgu selleks rikkumiseks siis toodud metalli eest sularahas maksmine, politsei teavitamata jätmine ilmse varguskahtlusega metalli toomisest või metallimüüja isikuandmete ülesmärkimata jätmine.

Vahendajad käituvad kui prostituudid. Jäätmeseadus ei luba kokku osta ilmse kunsti- või ajaloo-väärtusega metallesemeid. Elektrijuhtmeid, sidekaableid, liikluskäike, teevitaseid, metallist kaevukaasi ning raudteerööpaide tohib vastu võtta vaid vastavas valdkonnas tegevusluba omavalt ettevõtelt või jäätmeloa omanikult, seega eraisikutel poleks justkui mõtet selliseid asju kokkuostjatele vahendajatele pakkuda. Ometi seda tehakse, sest muidu poleks mõtet neid asju varastada.

Suurim Eesti kapitalil vanametalli käitleja OÜ BLRT Refonda käitleb aastas 100 000 tonni vanametalli, sellest umbes 200 tonni moodustavad kaablid. Väikesed kokkuostjad toovad Refondasse nädalas 10–30 tonni erinevat liiki vanametalli. Käitatakse nagu prostituudid – kõigile suurtele käitlejatele tehakse hinnapäring ning kaup viiakse sinna, kust saadi paari euro võrra parem pakumine.

BLRT Refonda juhatuse liige Peeter Raag mõõnis, et lõppude-lõpuks jõuab varastatud kraam kas nende, Kuusakoski või paari teise suurema vanametalli piiri taha müüva metallifirma laoplatstile, kuid siis juba n-ö üldise massi sisse peidetuna. Kui toojaks on käitlusluba omav kokkuostja, peaks ka viimane oma koorma sisu eest vastutama.

“Varastatud asjad segatakse kiiresti n-ö legaalse materjaliga. Näiteks kaevukaaned on malmist ja neid saab väga lihtsalt tükkideks lüüa, kaabli saab lõigata 20 sentimeetri pikkusteks juppideks, mine siis võta kinni mis ja kus, kui need tükid on suures konteineris,” iseloomustas Raag. “Ükskord toodi meile ekskavaatori kopp, tooja andis justkui ausalt kõik oma andmed, aga hiljem selgus, et kopp oli varastatud. Lõpuks sai omanik oma kopa kätte ja tõenäoliselt tabas politsei ka vargad.”

Arvestada võiks käitleja rahastamisvõimekust. Raagi hinnangul annab keskkonnaamet vanametalli kokkuostjatele käitluslubasid välja liialt kergekäeliselt, nõnda, et nüüdseks on arvukad kokkuostjad, kes sisuliselt mitte millegi eest ei vastuta, neid kontrollima volitatud ametnikel üle pea kasvanud. Kusjuures arveldamine käib sularahas, mistõttu saab toojale vähem maksta. Ta teab rääkida, et sedasi võib tonn musta vanametalli kaubaks minna isegi kuni 100 eurot üldiselt kokkuostuhinnast odavamalt.

Sama mõtet jagas OÜ Cronimet Eesti Metall Tallinna osakonna juhataja Andre Tammur, kelle hinnangul võiks lubade andmise juures rohkem arvestada seda, kui palju on ettevõtte panustanud kõikide nõuete täitmise ja kõikvõimaliku valskuse vältimise hüvanguks. Nii on Cronimet investeerinud kolme aasta jooksul oma Tallinna kesklinna piires asuva käitlemiskeskuse arendamiseks 400 000 eurot – paigaldanud müratõkked, valvekaamerad, aiad, vanaõlipüüdurid ja seadmed keskkonnanõuete täitmiseks ja hoolitsenud tööohutuse eest.

“Jäätmekäitlusaltsentse antakse suvalistele garaažiomanikele, kel pole sentigi tagatiseks, investimisvõimekusest rääkimata,” nentis Tammur. “Mul on mees, kui palju kordi pidin omal ajal ametnike uksi kulutama, et kooskõlastusi kätte saada. See on ebaõiglane korralike firmade suhtes.”

Kui kahtlase päritoluga metalli saamata jääks, ei ole see Tammuri sõnul mingi tragöödia, sest praegugi tehakse kõik, et välistada sellise metalli vastuvõttu. Kui selle tagajärjel inimeste elud ohtu satuvad, siis olgu see pigem olemata, lisas ta.

METALLIKÄITLAJA OÜ BLRT Refonda juhatuse liige Peeter Raag kinnitas veendunult, et metalli kokkuostupunkte on liiga palju. Pildil tema selja taga hunnikus olev elektritraadirull pärineb võrguettevõtelt, kes oma vanu liine demonteeris.

FOTO: ANDRAS KRALLA

“Lubade andmisel võiks sisse seada tagatisraha süsteemi analoogselt kütuseäri, seal kadusid selle mõjul kohe käibemaksupettused ära. Ning üldse peaks jäätmeluba andes olema karmim, kriteeriumite täitmisel nõudlikum, iga nurga peal ei pea olema vanametalli kokkuostupunkti. Tallinn pole nii suur linn, et ei suudaks viia vanarauda Suur-Sõjamäele või Kopli,“ pakkus Peeter Raag välja. “Teisalt tuleb luua süsteem, mis muudab varastatud metalli mahamüümise eriti keeruliseks. Kui varas teab, et tal ei õnnestu niikuinii varastatud metalli kokkuostu anda, siis puudub tal ju mõte üldse vargile minna. Meie jäätmeseadus praegu otsest ei soosi vargusi, aga samas ka ei tõkesta neid.”

Et jäätmelubasid antakse välja lihtsalt ning mitmete ettevõtete taga on üks ja sama seltskond, kes teadlikult eirab nii keskkonnanõudeid kui ka vanametalli vastuvõttu reguleerivaid ettekirjutisi, mistõttu vanametalli käitlemise lubade väljaandmise korda peaks kindlasti täistama, tõdes ka ASi Kuusakoski juhatuse liige Marko Kippa.

Vahelejätmise korral luuakse uus firma. “Juhul, kui neil firmadel tekivad järelevalveorganitega probleemid, siis asutatakse mõne aja pärast uus juriidiline keha ning jätkatakse sama vastutustundet tegevust,” kirjeldas Kippa. “Reeglina sellised ettevõtted oma nime ei reklaami, kasutatakse vaid vanametalli kokkuostu silte, et oleks lihtsam samas kohas juba uue juriidilise keha alt tegevust jätkata. Üks lahendus oleks kahtlemata tagatisraha jäätmekäitlusloa saamise eeldusena”

Tema hinnangul tuleks seda probleemi vaadata laiemalt, sest reeglina need, kes eiravad kokkuostunõudeid, kipuvad eirama ka keskkonnanõudeid ja kalduvad maksude maksmisel olema mitte väga korrektsed. Olukorra kontrollimiseks on Kippa sõnul vajalik mitme ametkonna koostöö.

Andre Tammur rääkis, et võiks koostada andmebaasi materjalidest, mida kokkuostja kindlasti ei tohi suvalistelt tegelastelt vastu võtta – raudteerelsi tunnevad kõik ära, aga mobiilside mastikaablit vaevalt.

“Eesti Energia näiteks jagas meile välja fotod kõikidest kaablitest ja traatidest, mis neil kasutuses ja mille sattumine kõrvalisi teid pidi metalli kokkuostu peaks olema välistatud,” selgitas Tammur. “Piire tuleks tõmmata rangemalt. Lõviosa vanametalli mahust tuleb niikuinii tööstussektorist, eraiskute kogus ei ole nii märkimisväärne, mistõttu pole mingit õigustust Tallinnas tegutsevale sajakonnale kokkuostupunktile.”

Majanduslikud raskused lükkavad vargile. Peeter Raag on seda meelt, et vanametalli kokkuostjate juures on “liiklus” nii kiire, et pisteline kontroll ei pruugi pettuseid välja tuua – kohe kui konteiner täis saab, viiakse see mõne suurema metallikäitleja juurde müüki. Ja kuigi näiteks kaableid tohib vastu võtta ainult elektritööde litsentsi omavalt ettevõtjalt, on hiljem juba n-ö suure potis keeruline kindlaks teha, kes ja millal täpselt mingi rauajupi tõi.

Vargustelaine suurenemise põhjuseks peab Raag meie inimeste sotsiaalse olukorra halvenemist – näiteks Rootsi või Soome mõistes vaene inimene ei hakkaks ealeski mingeid kaevukaasi üles kangutama. Meie vaene inimene aga hakkab.

Ta rääkis, et kuna Narvas pandi kohalikkude rahvast siiani suuresti “toitnud” piiriülene salakütuseäri kinni, on tal lausa hirm, mis seal nüüd toimuma hakkab. “Meil on olnud juhtumeid, kui vagunistest on varastatud juba neile laaditud vanametalli,” tunnistas ta. “Kütuseäri oli sealkandis väga arenenud, nüüd on neil inimestel n-ö leib käest võetud.”

Ka Marko Kippa on seda meelt, et varguste üks põhjus on inimeste sissetulekute vähenemine. “Kui sotsiaalne kindlustatus on halb, siis suureneb ka varavastaste kuritegude osakaal, mitte ainult vanametalli osas, rääkis ta. “Teine põhjus on teadmine, et kuskil keegi varastatud esemeid ikka vastu võtab ja nende eest raha maksab.” Kippa on seisukohal, et metallivarguste vähendamiseks võiks eeskätt tõhustada järelevalvet kokkuostupunktide üle.

“Jääb mulje, et illegaalsel kokkuostupunktil on praegu karistamatuse tunne, sest nädala-paari möödudes jätkatakse rahulikult tegevust,”

Kommentaari

Aitaks kokkuostu tõhusam kontroll

KAJA SEPP
EMT avalike suhete juht

Kui varas võtab kaasa kaalu mõistes tühise kaablijuhi, tuleb paraku välja vahetada terve kaabel.

Varguste vähendamiseks tuleks tõhustada kontrolli metalli kokkuostukohtades ja karmistada kokkuostjate vastutust. EMT on liitumas metallivarguste tõkestamise ja ennetamise hea tahtepinguga, millega peagi avalikkuse ette tulla.

Politsei soovib kiiret ja täpset infot

TOOMAS JERVSON
Põhja prefektuuri varavastaste kuritegude talituse juht

Kahjuks ei saa kunagi tagada, et kõik metallivargused saaksid lahendatud. Samas ei saa öelda, et see varguse liik poleks politseile prioriteetne. Milliste jõududega vargusele reageeritakse ja kuidas kriminaalmenetluse kulgu välja näeb, sõltub varguse detailsetest asjaoludest. Oluline on, et kannatanu teataks politseile igasugusest vargusest, ka varguse katkest. Selline info võib aidata varaste käekirja kaardistada, selgitada välja nende tööpiirkonda jmt.

kokkuostjaid poleks üldse tarvis

Ä Pane tähele Kallis vask ahvatleb vargaid

€/tonn + käibemaks 20%, hind kokkuostjate laoplatsil

VASK 2	elektrotehniline, puhas, pinnakatteta, min läbimõõt 0,5 mm	4800-5300
VASK 3	kasutatud leht, toru, traat, põletatud traat	5000
MESSING 1	segamurd v.a padrunid, hülsid	2800-3170
MESSING 2	radiaatorid	2600-2860
MESSING 3	laast	2620-2650
MESSING 6	hülsid	2800-3300
ROOSTEVABA 2	gabariitne 1500x500x500mm, ümarmaterjal, leht, murd	900-1180
ROOSTEVABA 3	laast	1000-1050
ROOSTEVABA 4	mittegabariitne, ümarmaterjal, leht, murd	1000
ALUMIINIUM 3A	rauavaba alumiinium valu (rauda 0%)	900-1120
ALUMIINIUM	sõiduvahendite alumiiniumist valuveljed (plastiku ja raskuste vaba)	1120
VALUVELJED		
ALUMIINIUM 3B	rauavaba alumiinium leht, sega materjal (kasutatud, värvitud, rauda 0%)	700-970
ALUMIINIUM 4	rauasialdusega alumiinium valu	280-500
ALUMIINIUM 5	laast	300
KROOMTERAS	pesumasina trumlid, laeva vindid (Cr 10-20%, Ni 0%)	230
TSINK	sulam või detailid	400-750
ELEKTRIMOOTORID	vaskmähistega elektrimootorid alates 0,75kW, starterid, generaatorid	480-570
PLII	sulam või detailid (ilma mustuse ja pigita)	900
PLIIAKUD	pliiist plaatidega akumulaatorid	460-490

Ä Tasub teada Vanametalli kokkuost vajab jäätmeluba

EESTIS kogutakse aastas kokku umbes 350 000 tonni vanametalli, sellest Kuusakoskile langeb ligi 35%, BLRT Refondale ligi 27% ja Cronimet Eesti Metallile umbes 20%.

TALLINNAS JA HARJUMAAL on kokku 67 legaalselt ehk siis keskkonnaameti loaga vanametalli kokkuostukohta, Eestis kokku on neid 151.

VANAMETALLI kokkuostuga tohib tegeleda konkreetsele ettevõttele konkreetse asukohas antud keskkonnaameti jäätmeloa alusel.

TASUTA saab kõiki metallesemeid jäätmejaama viia, piirangud on ainult metallijäätmete kokkuostmisel.

KAABLEID võetakse vastu ka jäätmeluba omavalt ettevõtjalt, kelle õiguspärase tegevuse tulemusena on jäätmed tekkinud.

JÄÄTMESEADUSES on 8. peatükk Metallijäätmete kogumise eritingimused, milles sätestatud metallijäätmete kokkuostmise piirangud, metallijäätmete kokkuostu dokumenteerimine (kokkuostja ja metallijäätmete üleandja koostavad metallijäätmete kokkuostu kohta kahepoolsest allkirjastatud dokumendi).

Viimases peab lisaks muudele õigusaktides sätestatud nõuetele olema kirjas:

- metallijäätmete üleandja registri- või isikukood ja elu- või asukoht;
- metallijäätmete lühikirjeldus, liik ning kogus, sh mootorsõiduki puhul selle mark, mudel, kerenumbr ja värvus;
- metallijäätmed kohale toimetanud sõiduki registreerimisnumber;
- metallijäätmete maksumus.

VANAMETALLI ostu-müügitehingu arveldamine peab toimuma sularahata.

LÄHIM vanametalli ümbertöötlev metallurgiatehas on Läti Liepaja Metalurgs.

EESTIS kogutud vanametall müüakse metallurgiatehastele, kes momendil parimat hinda pakuvad, peamised sihtkohad on Türgi ja Euroopa Liidu riigid.

ETTEVÕTE, kelle tootmise käigus tekib metallijäätmeid, peaks need kõigepealt täpselt sorteerima, et neid müües võimalikult kõrget hinda saada. **ÜHEGI** jäätmekäitlusettevõtte juht ei sõanda välja öelda numbrit, milline võiks olla varastatud metalli osakaal kogu vanametalli hulgast.

ALATES 2011. aasta algusest muudeti käibemaksuseadust selliselt, et metallikäitleja arvestab käibemaksukohustuslastelt metallijäätmete nimistuse kantud jäätmete kokkuostu puhul käibemaksusumma enda poolt tasumisele kuuluva käibemaksuna.

ALLIKAD: CRONIMET EESTI METALL, RAO METALL, BLRT REFONDA, KUUSAKOSKI, TEHNOMARKET, KESKKONNAINSPEKTSIOON, ÄRIPÄEV

iPadi tahad võita?

Vaata infot tagakaanelt!

ENERGEETIKA Saksamaal toimus tuuleenergeetika mess

Rahvusvaheline ja tuntud tuuleenergia mess ja kongress HUSUM WindEnergy 2012 on juba 25 aastat tähtis kohtumispaik tuuleenergia valdkonna spetsialistidele ja huvilistele. Iga kahe aasta tagant peetav sündmus toimus tänavu 18.-22. septembril Saksamaal. HUSUM WindEnergy 2012 messiga kaasnev kongress kandis seekord nime Develop the Future. Enam kui 75 üritusega, mis toimusid iga päev paralleelselt viies saalis, ja 200 referendiga käsitles tänavuse HUSUM WindEnergy kongressi programm Saksa ja rahvusvahelise tuuleenergia sektori aktuaalseid küsimusi ja väljakutseid.

JÄÄTMED Taaskasutuseks soovitakse üle 16 mln euro

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuses (KIK) lõppes 28. septembril Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist rahastatav jäätmete taaskasutuse meetme viies taotlusvoor. Taotlusvoor esitati 33 projekti-taotlust kogumahu 36 miljonit eurot, millest taotletav toetus on üle 16 miljoni euro.

KIKi Struktuuritoetuste üksuse jäätmemajanduse juhtivkoordinaatori Madis Maripuu sõnul on positiivne, et varasemast enam on huvi üles näidanud tööstusettevõtjad, kes soovivad tootmisprotsessis tekkivaid jäätmeid ise taaskasutada, muutes seeläbi tootmise efektiivsemaks.

Toetuse taotluse esitas teiste seas ka 12 Eesti tööstusettevõtet.

TÖÖRIISTAPOOD

1691

www.cedo.ee

Tööstus- uudised

www.toostusuudised.ee

metal

express

- Roostevaba teras
 - Alumiiniumid
- Vask ja messing
 - Võrgud ja perforeeritud lehed
- Terasest ukse-, akna- ja fassaadisüsteemid Forster
 - Alumiiniumist ukse-, akna- ja fassaadisüsteemid (Nokian Profilit)

Metal Express OÜ
Valdeku 132, 11216 Tallinn
tel 619 1070, 51 07 881
Faks 619 1079
www.metalexpress.ee
metalexpress@metalexpress.ee

Sinu ühendus EUROOPAGA

Transpoint International (EST) AS
tel 620 1400, faks 620 1410
transpoint.estonia@vrtranspoint.com
www.vrtranspoint.com/ee

ÄRILAUSE

”Igor Rõtov: Lisaks sellele, et madal palk riivab õiglustunnet, mõjub see ka laostavalt majandusele.

Äripäeva peadirektori hinnangul oleks arstide streigi positiivne lahendus see, kui poliitiline eliit tõstaks madala palga probleemi jõuliselt kilbile.

ÜKS KÜSIMUS

Arstid on lubanud streikida seni, kuni saavutatakse sobiv palga- ja töötingimuste kokkulepe. Kuidas lahendada arstide streiki?

MEELIS EINSTEIN
Kunda Nordic Tsemendi tegevjuht

Kindlasti oleks arstide palgatõusu vaja, aga samas on kogu see raha, mis meditsiini- ja sotsiaalsüsteemis ringi käib, tegelikult meele-tult suur. Mina arvan, et seda raha oleks võimalik mõistlikumalt ja efektiivsemalt kasutada.

JÜRI KÕO
NG Investeeringute üks omanikest

Streigi kaudu neid küsimusi lahendada ei saa. Minu ettepanek on need asjad läbirääkimiste-laua taga kokku leppida.

JÜRI ROSS
Büroomaailma suuromanik

Valitsuse vastutada on, kuidas jaotada riigi ressursse. Ja nüüd on küsimus, kui optimaalsed on need maksud, mis me kehtestasime 20 aastat tagasi või mõni aasta hiljem. Kui kõvasti tuleb sellest maksusüsteemist kinni hoida – kas tuua sisse kasumimaks või panna dividendile sotsiaal-maks peale jne. Need on küsimused, mida valitsusel tuleb lahendada.

ANDRIS JEGERS
KPMG Balticu tegevjuht

Palgatõusudega ei lahenda me tegelikult mitte midagi, ma olen selles täiesti veendunud. Tuleks oluliselt suuremaid reforme teha, tuleks leida võimalusi, kuidas süsteemi raha juurde tekitada ja selle kaudu lahendada neid probleeme, mis praegu väga teravalt päevakorras on.

LUGEJA ARVAB

”Kuidas ma maksumaksjana siis peaks teadma, kas nõudmistel on alust, kui streikiv pool ei taha sissetulekutest rääkida?

Kommentaari artiklile “Sule: arstide sissetulekute ülevaade tekitab asjatuid pingeid”

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Väinu Rozental,
väinu.rozentel@aripaev.ee
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
Seminarid, käsiraamatud, Raamatuklubi ja infolehed:
tel: (372) 667 0207,

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099,
faks: (372) 667 0300
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
Ainult Äripäeva paberlehe tellija saab lugeda Eesti parimat majanduslehe digiversiooni **Internetis, iPadis ja nutitelefonis.**
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Arulage turumäng elektriga petab ja lollitab tarbijat

Poliitikud ja elektritootjad õigustavad järgmise aasta ränka “elektriinflatsiooni” vajadusega püha ürituse, elektrituru avamise nimel ohver tuua. Boonuse-na saavat keskmine eestimaalane iga kuu ainult viiekat annetades õiguse elektribörsi meelikõitvast meelelahutusest osa saada. Tegelikult ei avane aga midagi ja elektribörs kujutab endast ainult lollide lohutust.

Jutt Eesti elektrituru avanemisest on hinnatõusu õigustamiseks levitatav poliit- ja äri-vale. Elektriturul ei avane ju absoluutselt mitte midagi: Eesti elektrivõrgule uusi ühendusi elektri sisseveoks juurde ei teki; Venemaa elektrit turule ei lubata; elektrijaamu võis Eestis igaüks ehitada senigi. Tehniliselt või turubarjääride seisukohalt ei muutu Eesti elektriturul midagi.

Igasuguse turu avamise mõte seisneb selles, et mingi kauba sisseveobarjääride kõrvaldamisega tekitada siseturul tihedam tootjate konkurents. Odavama kauba tootjail võimaldatakse kodumaiste tootjate kõrge hinnatase madalamale suruda. Midagi sellist ju ei toimu! Vastupidi, pidevalt korratakse lööklauset: “Avatud elektrituru tingimustes on elektrihinna tõus paratamatu!” See on majanduslik mõttetus, lausa idiootsus. Turu avanemine ei saa kunagi turul konkurentsi-olukorda halvendada ega hinda tõsta.

Valikut ei teki. Eesti elektrituru avanemise loo-sungiga varjatakse asjaolu, et ELi rahvusvahelisi suurt korporatsioone teenivad bürokraadid nõud-sid Eestilt ELiga liitumise lepingus elektritootjate hinnakontrolli kaotamist. Brüsseli bürokraatide eesmärk oli selge: võtta Eesti ettevõtetelt madala-mate energiakuludega loodud konkurentsi-eelis. Loomulikult ei huvita Brüsseli bürokraate “pisiasi”, et elektrihinna tõstmine rikaste Põhja-maade tasemele mõjub laostavalt mitu korda ma-dalama sissetulekuga eestimaalaste elatustase-mele. Kahjuks ei ole elektrihinna hüppelise tõu-su mõju inimeste toimetulekule pärvinud ka Ees-ti poliitikute tähelepanu. Oli ju aastaid aega hin-na tõusu leevendavate meetmete väljatöötami-seks, aga tehtud ei ole selleks midagi.

Me ei kannata mitte elektrituru avanemise, vaid elektrimonopoli hinnakontrolli kaotami-se tõttu. Mingeid uusi madalama hinnaga elekt-ri pakkujaid turule tulemas ei ole, tarbijal mingit

JANNO REILJAN
majandusdoktor

”Turu ava-nemine ei saa hinda tõsta.

sisulist valikuvõimalust ei teki. Loomulikult ka-sutavad elektritootjad sellise olukorra ära kaitse-ta jätud tarbija häbituks röövimiseks.

Elektri röövturu varjamiseks levitatakse mui-nasjuttu elektribörsist. Börsi mõte seisneb sel-les, et kõigi elektritootjate pakkumised on kõr-vuti ja tarbija valib kõige soodsama. Kuidas saab aga Eesti tarbija osta Põhjamaade elektribörsilt kõige soodsamalt pakutavat elektrit, kui puudub selle Eestisse toomise võimalus? Eestit ühendab Soomega ainult üks väikese võimsusega kaabel ja seegi on Eesti Energia (EE) käes. Hirmkalli “ro-helise energia” (maastikku reostavates tuulege-neraatorites küll midagi rohelist ei ole) tootjad ju Eesti energiale konkurentsi ei paku, vaid on na-gu puugid tarbija krae vahel – poliitikute heaks-kiidul saavad nad tarbijalt nõuda põlevkivielekt-rist kolm korda kõrgemat hinda. Börsimäng Ees-ti moodi tähendab, et Põhjamaade börsi kõrge hind õigustab Eesti palju vaesema tarbija koori-mist sama hinnaga, samas Põhjamaa börsi odav elekter sisseveo võimaluse piiratuse tõttu Eestis hinda kuigivõrd ei alanda. Sellel ei ole ju midagi tegemist börsiga selle tegelikus tähenduses.

EE lisatulu. Lausa geniaalse elektribörsi tõlgen-duse on enda jaoks leiutanud aga turgu valitsev EE. EE ei olevatki enam elektri tootja, vaid hoo-piski teistega võrdselt konkureeriv vahendaja elektribörsi ja tarbija vahel. Börsi tingimustes na-gu ei eksisteeriks enam tootjate hinda kujun-davat võimu.

On sel elektribörsil ikka issanda imevägi: Eesti Energia ostab oma elektrijaamadelt elektrit bör-si kaudu poolteist korda kallimalt ja kohe kao-vad kõik senised turu valitsemisega seotud prob-leemid. Veelgi enam, elektribörsi tingimustes ei olevat enam kohane küsida EE kasuminumbri-te järele. Tundub, nagu kingiksid EE-le kuuluvad elektrijaamad börsile elektrit, mida siis EE sealt kallilt ostma peab. Sellise ahastamapaneva ja-ma kuulutamist ei oleks küll Sandor Liivelt ooda-nud. Ei turu avanemine ega elektribörs suuren-da ju elektri tootmise kulusid, küll aga võimal-dab hinnakontrolli kadumine tõsta hinna pool-teisekordseks. EE elektrijaamad teenivad seni-sest poolteist korda suurema summa. EE lisatulu hinnatõusust pakub erilist huvi seetõttu, et tege-mist on riigile kuuluva ettevõttega. Aga see on ju-ba teine teema.

REPLIIK

Turu avanemise vastamata küsimused

Poliitiline otsus avada elektri-turg tehti umbkaudu viis aas-tat tagasi.

Juba siis langetati otsus võt-ta suund tarbimismudelite-le, sh äritegevustele, mis ei ole elektriintensiivsed.

Elektrituru avanemisest tea-tati küll pikalt ette, kuid hinna-tõusust esialgu ei räägitud, pi-gem tehti juttu avatud turu võ-ludest, ja sellepärast ei võetud neid jutte ka kuigi tõsiselt.

Pakkujaid napib. Kui emot-sioonid kõrval jätta, siis tegeli-kult on praegu laual küsimus,

LAURI RAID
Estonian Celli tehase juht

”Reguleeritud turg oli ja oleks praegugi hin-na poolest atraktiiv-sem kui vabaturg.

miks avatakse elektriturg enne teise jõukaabli valmimist Eesti-Soome vahel. See tähendab: kas pakkujaid on praeguse seisuga piisavalt?

Kui elektri tootjahind on lä-hedal NordPooli omale, siis miks ületab lõpphind koos üle-kandetasudega põhjanaabri-te oma?

Tegelikult on Eesti siin üle-maksustaja rollis, tuues sel-le põhjuseks väikuse ebaefek-tiivsuse.

Ja veel: miks ei suuda kolm Balti riiki oma tegevust sama-aegseks koordineerida, üks

kord võiks ju 1,3 miljonit ela-nikku teistega koostööd teha?

On täiesti selge, et regulee-ritud turg oli ja oleks praegugi hinna poolest atraktiivsem kui vabaturg.

Ammune lubadus kohustab. Kahjuks ei ole küsimus hetkel enam mitte valikuvabaduses, vaid poliitilises lubaduses Eu-roopale, mis on antud juba aas-taid tagasi.

Riigi rolliks jääb nüüd mõel-da energia maksustamise ja ülekande efektiivistamise vaja-kajäämist üle.

ÜLEVAATE ARSTIDE PALKADEST TELLIS ANSIP. Üleeile Postimehes ilmunud ülevaate arstide sissetuleku kohta tellis maksu- ja tolliameti sõnul peaministri büroo. **VEBISKANDAAL: RAHALIIDRID PÕIKLEVAD VASTUSTEST.** Eesti Panga ametnike võimaliku dokumendivõltsimise abil kadus VEB Fondist tundmatutesse kättesse 420 miljonit krooni, kuid endised tippametnikud ei soovi sellest rääkida või ei mäleta enda sõnul enam midagi. **VAATA PÕHJALIKKU ÜLEVAADET ARSTIDE JA ÕDEDE PALKADEST.** Peaminister Andrus Ansipi büroo tellis maksuametilt ülevaate tervishoiutöötajate palkadest, mis on põhjalik ja ülevaatlik, koosnedes 19 leheküljest. Üle 2500 euro saab tänavu palka 535 arsti.

KOMMENTAAR

Rätsep Õhk ja tema õnneloos

Riigiettevõtte Estonian Air juhatuse esimees Tero Taskila manageerib 11 lennukiga firmat, milles töötab üle 300 inimese. Tema kuupalk on 33 200 eurot. Estonian Airi tänavuse esimese poolaasta kahjum oli 14,9 miljonit eurot.

Riigiettevõtte Eesti Energia juhatuse esimees Sandor Liive vastutab firma eest, kus töötab üle 7600 inimese ning millel on üle 400 000 eraisikust kliendi. Tema kuupalk on 10 800 eurot. Eesti Energia tänavuse esimese poolaasta kasum oli 80,7 miljonit eurot.

Taskila megapalga kaitseks on väidetud, et sellised ongi rahvusvahelisel tööturul lennufirmade juhtide töötasud. Liive palga puhul on viidatud, et see on ligi seitse korda väiksem kui näiteks Soome energiakontserni Fortum juhil.

Estonian Airi tegevjuhi palk sisaldab märkimisväärses ulatuses väga kallihinnalist õhku. Meie majandusruumis oleks mis iganes ettevõtte tegevjuhi analoogse tasuga õnnistamine mõistetat alles pärast seda, kui firma suudetaks kasumisse viia. Estonian Airi puhul aga räägitakse mingist "lootusest", et lennufirma võiks 2013. aasta lõpuks kasumisse

IVO RULL
suhtekorraldaja

Lahkudes võib tegevjuht kommentaariks lausuda vaid midagi stiilis shit happens.

jõuda. Kui nii aga ei peaks minema, saab kõrgepalgaline tegevjuht kopsaka lahkumishüvituse ning võib minnes kommentaariks lausuda vaid midagi stiilis *shit happens*.

Taskila juhtumi taustal pole piisava teravusega tõstatatud küsimust, kuidas saab selline ülikulukas õhumüük riigiettevõttes tekkida ja jätkuda. Kes kinnitas Taskila megapalga? Estonian Airi nõukogu eesotsas end sealt praeguseks taandanud Joakim Heleniusega. Kes kinnitas Heleniuse Estonia Airi nõukogu juhiks?

Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Miks Parts seda tegi? Vahest annab ühe võimaliku vastu-

se 2010.–2011. aasta IRLi toetajate nimekiri. Miks Taskilat pole hoolimata avalikkuse jätkuvast survest välja vahetatud mõne vähem nõudlikuma tegevjuhi vastu? Ilmne ju, et praeguse juhi palgast isegi poole väiksema töötasu korral oleks konkurss ülimalt tihe ning kõrgetasemeline.

Omapärane on olnud Estonian Airi kommunikatsioon Taskila juhtimisperioodil. Meediale on serveeritud huvitavaid fotosid: Tero istumas kabineti põrandal, Tero mängimas lennukimudelitega, Tero sisse/välja astumas oma kabineti aknast...

Samas on ettevõtte juhtkond keeldunud andmast sisulisi vastuseid lennukite hanketingimuste, personaliga toimuvate töövaldluste või kodumaiseid reisijaid diskrimineeriva müügipoliitika kohta. Ilmselt on paljusid ajakirjanikke ära tinistanud asjaolu, et osaliselt SAS Grupile kuuluv ning peamiselt soomlaste ja rootslaste juhitava lennufirma nimi viitab justkui meie rahvuslikule uhkusele. Samas täielikult eestlastest juhtidega mehitatud Eesti Energia saab igal kriitikat võimaldaval juhtumil meedias oma koosa kätte vähemalt 220voldiselt.

ti kui võimatu viia oma pilvepõhiseid andmeid üle ühelt teenuseosutajalt teisele. Levinud probleemideks on tehniliste standardite puudus ja arusaamatud lepingud, mida ükski tavakasutaja ei loe. Paljud üksikisikud või väikeorganisatsioonid ei aimagi, millised piirangud lepingutega kaasnevad, ja võivad ennast leida olukor-
rast, kus nad ei saa oma muusikafaile või andmeid ühe teenusepakkuja juurest teise juurde üle viia.

Edu võimalus. Andmete porditavuse võimaldamisega, lihtsate ja õiglaste lepingutingimustega ning usaldusväärsete teenuseosutajate sertifitseerimisega saab suurendada pilveteenuste kasutajate usaldust valitud teenuse vastu. Pilvandmetöötlus muudab Euroopa majanduse mängureegleid. Suurema, usaldusväärsema ja tõhusama pilvandmetöötlusturu loomine Euroopas võib anda sadadele tuhandetele väikeettevõtetele võimaluse edu saavutada.

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

- tihendid pumpadele
- kummirõngad • hüdraulika tihendid
- punutud nõõrtihendid

Tel 50 877 35 • www.tihend.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

18. oktoobril

TULEMUSTASUSTAMISE UUED SUUNAD

Kuidas lisatasud tõhusalt tööle saada?

Koolitaja on **ELAR KILLUMETS**

Täpsem kava aadressil www.koolitus.aripaev.ee

Koolituse hind on 299 eurot (+ km). Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või koduleheküljel www.koolitus.aripaev.ee

25. oktoobril
Radisson Hotel Olümpias

ÄRIPÄEVA SEMINAR

KUIDAS motiveerivalt JUHTIDA?

Kuidas motiveerida töötajaskonda ühiselt pingutama?

Koolitus- ja arendusfirma Meeskonnakoolitus ja Arendus OÜ juhataja ja konsultant **ÜLO VIHMA**

Kuidas hoida ja motiveerida talente?

Advokaadibüroo Sorainen personalijuht **KRISTIINA HÄRMS**

Kontrolli ja vabaduse tasakaal töötajate motiveerimisel.

Reklaamiagentuuri Ecwador asutaja ja tegevjuht **HEILY AAVIK**

Kogemuslugu. Töötajate motiveerimine Kinnisvarabüroo RE/MAX Central näitel.

RE/MAX Central juhatuse liige **RUTH TÕNISTE** ja maakler **KATRIN ISRAEL**

Äripäev

Seminari **soodushind** kuni 18.10.2012 registreerudes on **159 eurot** (+km), hiljem registreerujatele 199 eurot (+km). Kahe või enama inimese osalemisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele soodustus 5%. Lisainfo ja registreerimine telefonil **667 0411** või www.seminar.aripaev.ee

reklaam

o:ruut
parimad sisustuslahendused aastast 2004

Aruut OÜ pakub

VIIMISTLUST:

MDF, vineer, puit, spoon, mööblidetailid, klaas, värv, peits, lakk, kõrgläige.

Viimistlus ja mööblidetailid
tel 59 055 506, www.aruut.ee

teenuste rubriigi standardreklaam
42x26 mm hinnaga **15€**

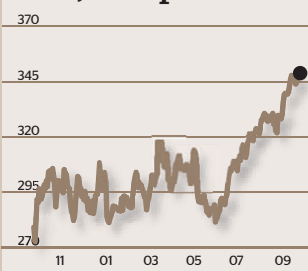
Reklaami tellimine:
reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105 • faks 667 0200

TÕUSJA

Head müüginumbrid aitasid Tesco suurkonkurendi aktsiale eile kaasa.

J Sainsbury

349,9 GBp +0,89% ▲

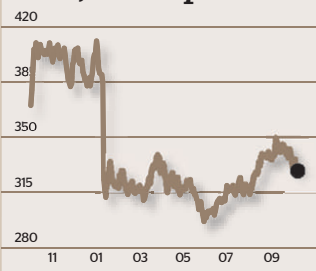

LANGEJA

Oodatust kehvem kvartalitulemus viis Tesco aktsia langetusele.

Tesco

330,60 GBp -1,81% ▼

ÄRIPÄEV 4. oktoober 2012

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post romet.kreek@aripaev.ee

ALTERNATIIV

29999000% tootlust.

Filateelia – alternatiivne investering?

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

1991. aasta suvel oli võimalus teha neil, kes teadsid, Eestis alternatiivne investering, mille tootluseks on kujunenud ligi kolm miljonit protsenti. Selleks ei pidanud tegema muud, kui seadma oma sammud Haapsallu või Haapsalu rajooni mõnda postkontoris, ostma erilise lisatembeldusega ümbrikud ja need postitada. Tulemus – kataloogi väärtuse alusel (turuhind on sellel puhul kataloogihinna lähedal) on ligi kolme miljoni protsendine tootlus võrreldes postkontorist ostuhinnaga.

Eesti taasiseisvumise aegu tõsteti Eestis järsult posti saatmise tasu, mis sõi kiiresti läbi Nõukogude Liidu markide siinsed varud. Mingitel põhjustel ei olnud kas Nõukogude Liit huvitatud lahkulööva riigi varustamisest postmarkidega või ei olnud siin huvi nende hankimist organiseerida, kirjeldas toonast olukorda Eesti Filatelist. Tulemuseks oli olukord, kus postkontorites ei olnud piisavalt marke. Küll hakkasid levima ümbrikutele postitootaja poolt käsikirjalised märked "Postimaks tasutud", kuid näiteks Tartus hakati kasutama perforibadega ümbrikke ja valmistama frankerimist tähistavaid templeid. Enamus viimastest on laialt levinud, kuid näiteks Haapsalus tegi postkontor isetegevust. Valmistati primitiivsete vahenditega templeid, mis löödi ümbrikele ja paisati seejärel müüki. Kui palju neid tehti, ei ole täpselt teada, nagu ka seda, kui palju nendest leidis kiire tee prügikorvi või pliidi alla tulehakatuseks. Kui Eesti Post sai 8. augustil 1991 teada nendest Haapsalu templeitest, keelustati ümbrikute müük elanikkonnale, kuid müüdid ümbrikute kasutamist ei keelatud. Kogujate meelehärmiks aga ei korjatud neid templeid keelustamise järel kokku ja need on praeguseni peale ühe kusagil küla peal, millega on tehtud ka hilisemaid tembeldusi ja mida on ka võltsitud.

Eesti Post keelustas isetegevuse. 1991. juunis juulis käsilisatempliga Haapsalus tehtud tembeldusega postkaardid ja ümbrikud on üheksat eri tüüpi. 10+4kopikalised postkaardid ja 10+5kopikalised ümbrikud on paremad ja kallimad (postist läbi käinud 10+5kopkaste ümbri-

”

Enamus maailma marke ja postisaadetisi ei kujuta endast investeerimisobjekte, kuna on laialt levinud.

kute hinnad on Mart Aru EMSi värskeima 2010. aasta kataloogi alusel väärt 2000–2400 krooni ehk umbes 125 kuni 150 eurot. Juuresolevad 15+5kopkaste ümbrike väärtus on 400–600 krooni ehk 25–40 eurot. Seda on väärt vaid ümbrikud, mille ehtsuse kinnitas ekspert, nagu ka kõik siin pildimaterjaliks olevad eksemplarid.

Haapsalus postitatud ümbriku sai postkontoris omal ajal osta 20 kopikaga. Krooni tulles muutus soetusväärtus kaheks Eesti sendiks ja euro tulles 0,1 eurosendiks. Tänapäeval on mehaaniliselt ümber arvutades ümbriku väärtuseks 38,35 eurot ehk väärtuse tõus on olnud 21 aasta-ga ligi kolm miljonit protsenti.

HAAPSALU ümbriku väärtus on tõusnud ligi 2 000 000 protsenti. 3,60rublase perforibaga Tartu ümbriku väärtus on kerkinud 41 567 protsenti, 61,8rublase nominaaliga valge perforibaga ümbrik aga vaid 2327 protsenti. FOTOD: ERAKOGU

Tartus kasutati markide puudusel perforibasid. Tollest ajast on teisigi omapäraseid objekte. Tartu Postkontori hädaväljaandena tehtud Tõrvere Observatooriumis perforeeritud arvuti rullpaberiga postisaadetised on ka teinud läbi korraliku väärtuse tõusu. Valgele, helesinisele ja sinisele paberile tehti 16 erineva nominaaliga igat värvi perforibasid. Ka neid on võltsitud.

Kas postisaadetised ja margid on alternatiivne investering? Neid loetakse alternatiivseks investeringuks. Enamus maailma marke ja postisaadetisi ei kujuta endast investeerimisobjekte, kuna on laialt levinud ega ole ette näha potentsiaali, et need peaksid tavaoludes kallinema

aasta jooksul tuli Suurbritannia jaeketil **Tesco** vastu võtta esimene kvartaalne kasu-
milangus, kui firma teenis 11% vähem võrrel-
des aasta varasemaga.

HAAPSALU lisa-
templiga ümbriku
väärtus on tõus-
nud 21 aastaga
ligi kolm miljonit
protsenti.

On Suurbritannia haruldaste
markide keskmine aastatootlus 11
aastal.

– kehtib tavaline nõudlus ja pakkumine, mis pa-
neb hinnad paika.

Filatelistlike investeringute probleem võrrel-
des tavainvesteringutega on nende madal lik-
viidsus. Igale investorile, kel tavaks tegelda akt-
siate või fondiosakutega, need ei sobi. Ülimadala
tehinguaktiivsusega Tallinna börs on selliste ra-
hapigutuste kõrval ülilikviidne turg.

Filateelia ehk margikogumine on maailma
kõige paremini erialase kirjandusega kaetud
harrastus. Sellega tegelemine nõuab huvi, aega ja
püsivust. Margikataloogid, kus saab teada väärt-
tused, ilmuvad ehk kord aastas (Eestis harvemgi).
Hindade jälgimine ei pruugi olla väga keeruline.

**Enamus filatelistikku materjali ei oma inves-
teerimispotentsiaali.** USA margiärimees John
Apfelbaum ja David Lidman kirjutasid raamatus
The World of Stamps & Stamp Collecting (vaata
http://www.apfelbauminc.com/JohnsBook/Johns-
Book_chapter1.htm) riskist, et majanduslangu-
se ajal ei leidu markidele ostjaid. Tegelikult ei ole
see kunagi realiseerunud.

Isegi suure depressiooni ajal 1929–1939 kao-
tasid margid hinnas, kuid mitte nii palju kui akt-
siad. Enamus marke maksid 65 protsenti dep-
ressiooni eelsest tasemest, kuid aktsiad maksid
kümme protsenti kriisieelsest tasemest. Ka mar-
giturul on omad tõusud ja mõõnad.

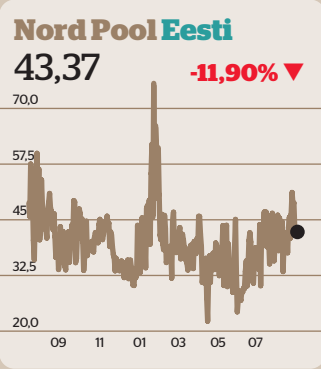
Selliseid tootlusi, nagu siin toodud, ei mak-
sa tulevikus ega ka igasuguselt kraamilt oodata,
kuna need olid hädaväljaanded, mis kehtisid lü-
hikesel perioodil ja olid tiraažilt väiksearvulised.
Oma töö tegi ka inflatsioon.

Briti haruldaste markide 11 aasta tootlus on
olnud keskmiselt 12,1 protsenti aastas, kirjutab
The Handbook of Alternative Assets. Üleilmselt
on filateelia maiuspaladeks ajutised lühikest ae-
ga kehtinud postimaksevahendid – sageli loovad
selleks võimalusi tormilised muutused poliitili-
ses ja majanduselus.

Markidesse investeerimise mõtteid hellitades
võiks unustada nii kaasaegsed kui ka vanaaegsed
tavalised margid ja keskenduda järgmistele tee-
madele – haruldased margid, markide vigatrü-
kid-erimid ja väheesinevad postisaadetised. Ees-
tis leidub ka palju hinnalisemat filatelistikku
materjali. Eesti markide osas võiks olla teejuhiks
http://www.efur.se/articles/rarestamps.html.

ELEKTER

Elektri hind on aktsiaturgudest
tunduvalt püsimatum.

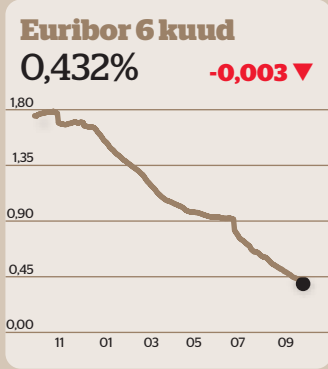
VALUUTA

Euroala kriis kogub tuure, euro
langeb.

INTRESS

Euroopa Keskpanga baasint-
ressimäärade langetamine
surub Euribori alla.

Ä RAHA

reklaam

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %									
	keskmiselt kuu jäägilt (10)	kuu püsijäägilt	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa	
Sampo Pank****	0,01	0,01**	0,01	0,10	0,30	0,50	0,50	0,50	Kontakteeruge pangaga		65/300(4)	
Swedbank***	0,10 (7)	-	-	-	0,16	0,41	0,56	0,81	0,81	0,81		190
Swedbank			0,10	0,15	0,20	0,45	0,60	0,60	0,85	0,85		6000
Tallinna Äripank		0,05	0,15	0,20	0,40	0,60	0,90	1,20	1,30	-		200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,35	0,40	0,60	0,85	1,15	1,50	1,60	-		200
Nordea Pank	0,10		0,15	0,20	0,25	0,55	0,65	0,80	-	-		320
Citadele Pank	-	-	0,60	-	1,00	1,20	1,40	1,70	1,90	2,10		100
Versobank	0,05	0,10	0,70	0,80	1,00	1,50	1,80	2,30	2,50	3,00		350
DNB	0,25 (7)	-	0,50	-	0,70	0,90	1,05	1,20	1,30	1,40		300
UniCredit Bank	0,10 (9)	-	0,60	0,70	0,75	0,90	1,15	1,40	-	-	300/3000 (9)	
SEB	0,01	0,01	0,05	0,07	0,10	0,25	0,40	0,70	0,95	1,20	100***	
LHV Pank	0,20 (10)		0,70	0,80	0,90	1,20	1,20	1,20	1,80	-		500
Krediidipank	-	0,01	0,40	0,50	0,60	0,90	1,20	1,50	1,70	1,80	100/200(4)	
BIGBANK		-	0,30	0,35	0,40	0,70	0,60	1,40	1,80	2,30	300-1500	
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,65	0,65	1,45	1,85	2,35	1500-30 000	
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,65	0,65	1,45	1,85	2,35	üle 30 000	

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Sampo Pank	0,15	0,25	0,35	0,65	0,70	0,85	
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,35	0,65	0,80	0,95	200
Citadele Pank	0,40	-	0,80	1,00	1,20	1,40	100
Versobank	0,40	0,45	0,70	1,00	1,30	1,50	500
DNB	0,25	-	0,35	0,60	0,90	1,20	300
UniCredit Bank	0,25	0,30	0,35	0,50	0,70	1,00	300/3000(9)
SEB	0,05	0,05	0,10	0,35	0,55	0,70	200
LHV Pank	0,40	0,50	0,70	0,90	1,10	1,20	700
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot. ** juriidiline isik ***avades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0,10% kõrgem (3) personaalpang, klientidele (4) kontorisis (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojärgilt. (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägilt **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Pankade kontaktandmed

SEB Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 5100
SWEDBANK Liivalaia 8, Tallinn,
tel (24h) 631 0310, e-post: info@swedbank.ee
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn,
tel 668 8088, faks 668 8089
NORDEA PANK Liivalaia 45/47, Tallinn,
tel 628 3300, faks 628 3201
e-post: tallinn@nordea.com
SAMPO PANK Narva mnt 11, Tallinn,
tel (24h) 680 0800, e-post: info@sampo-
pank.ee,
CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn,
tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@
citadele.ee
BIGBANK Rütli 23, Tartu, tel 1333,

faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee,
www.bigbank.ee
VERSOBANK Pärnu mnt 12, Tallinn,
tel 680 2500, faks 680 2501
BANK DNB Tartu mnt 10, Tallinn,
tel 686 8500, faks 686 8501,
e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
ASUNICREDIT BANK EESTI FILIAAL Liivalaia 13,
Tallinn, tel 668 8300, www.unicreditbank.ee,
e-post: kliendiinfo@unicreditgroup.ee
LHV PANK Tartu mnt.2,
tel. 680 0400, fax 680 0402,
e-post: lhv@lvh.ee, www.lvh.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn,
tel 669 0941, faks 661 6037

Ä BÖRS

Tallinn

03.10

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelms, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	2,080	-1,89	12 198	-	-13,0%	0,43	0,0%
Baltika	0,580	-0,85	1 690	-	-41,9%	2,39	0,0%
Ekspress Grupp	1,030	0,00	824	28,7	2,7%	0,77	0,0%
Harju Elekter	2,300	-2,13	23 042	10,7	8,4%	0,90	3,0%
Järvevana	0,487	0,00	0	-	-0,1%	0,58	0,0%
Merko Ehitus	6,080	1,33	1 072	-	-4,3%	0,97	0,0%
Nordecon	1,180	0,00	0	-	-8,8%	1,30	0,0%
Olympic EG	1,510	0,67	44 126	11,7	25,0%	2,93	6,6%
Premia Foods	0,660	0,00	0	593,7	0,1%	0,64	16,7%
Silvano FG	2,970	-1,00	43 625	11,2	18,1%	2,03	0,0%
Tallink Grupp	0,684	-0,44	25 406	8,5	7,7%	0,65	0,0%
Tin Kaubamaja	5,670	-0,18	1142	10,5	16,9%	1,76	6,2%
Tallinna Vesi	8,800	0,00	3 934	9,0	28,2%	2,54	9,5%
Trigon PD	0,300	-11,50	2 591	-	-75,6%	0,59	0,0%
Skano Group	1,300	-2,26	2 934	2,9	26,6%	0,78	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Vilnius

03.10

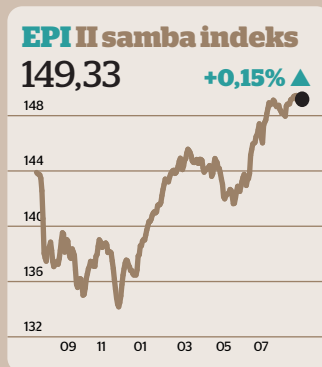
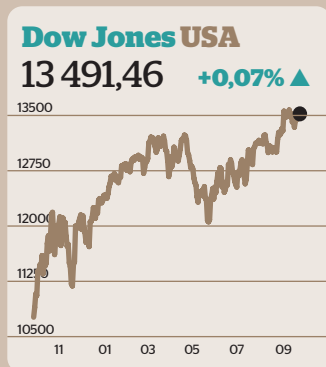
aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelms, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,02	0,00	-	3,4	5,3
City Service	1,780	0,00	6,9	1,1	12,9
Invalda	2,300	0,00	-	1,1	-
Linias Agro	0,567	0,00	3,5	1,2	-
Snaige	0,517	-2,45	-	2,0	-
TEO LT (Telekomas)	0,656	0,15	11,3	1,8	8,8

Helsingi

03.10

aktsia	hind, EUR	muutus eelms, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Elisa Comm.	17,51	0,11	12,9	3,7	7,4
Finnair	2,07	0,00	-	0,4	-
Fortum	14,18	-1,32	9,7	1,3	-
Neste Oil	10,65	0,19	-	1,1	3,3
Nokia	2,02	-2,04	-	0,8	9,9
PKC Group	14,20	-1,46	11,2	1,9	4,2
Stockmann	15,01	0,07	22,0	1,3	3,3
Stora Enso	4,69	-1,76	19,8	0,7	-
UPM Kymmene	8,59	-1,49	23,1	0,6	7,0
YIT	15,18	0,46	13,9	2,1	4,6

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 4. oktoober 2012

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

16. oktoobril

IGAPÄEVAKEELE KASUTAMISE NÄPUNÄITEID

Kuidas kirjutada tekste hästi ja õigesti?

Koolitus annab:

- oskuse tähele panna trükkisõnas ja elektroonilises pressis levinud keelevigu ning sõnastushälbeid
- arusaamise, kuidas tekst ja mõte omavahel haakuvad
- võimaluse ise vigu leida ja parandada
- oskuse ennast täpselt ja hästi väljendada ning vigu vältida
- teadmised, mida saad kohe kasutama hakata.

Koolitus on suunatud kõigile, kes iga päev kirja teel suhtlevad ja vastutavad ettevõttes kirjalike või suuliste tekstide koostamise eest.

Koolitaja on keeleteoimetaja **HELVE HENNOSTE**

Täpsemat kava vaata aadressil www.koolitus.aripaev.ee
Koolituse hind on 199 eurot (+ km).

Info ja registreerimine telefonil 667 0100,
e-posti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee
või koduleheküljel www.koolitus.aripaev.ee

Äripäev

Telli ja võida!

Tellijate vahel loosime välja kutse kahele – Priit Võigemasti tõlgendusele **William Shakespeare'i näidendist "Hamlet"**, mis esietendub 27. oktoobril Tallinna Linnateatri taevalaval.

www.linnateater.ee

Rahaasjade korraldamisega on paraku nagu dieedipidamisega: alati on sellega lihtsam alustada homme. Igavesest homsest võib aga kujuneda püsiv katastroof.

Teet Parring

"Kuidas kodustada raha"

KUU RAAMAT

KLUBIHIND: 16,75 €
TÄISHIND: 20,95 €

Äripäev raamatuklubi

Jälgige meie tegemisi ka
twitter.com/raamatuklubi
ja Facebookis

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,16	3,27	3,20	-	17,16	16,50	12,45	-	23 744 331
Avaroni Privaatportfell B, EUR	12,83	12,83	12,83	-	9,00	9,01	19,34	-	4 368 274
Avaron Ida-Euroopa Völkirjafond A, EUR	10,09	10,09	10,09	-	-	-	-	-	4 360 754

Compensa Life

01.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,22	-	11,70	9,20	8,60	0,20	4 819 390
Völkirjaportfell, EUR	-	-	11,66	-	5,50	8,10	5,40	-	451 015

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 31.08.2012. Völkirjaportfelli mahu info on antud seisuga 31.08.2012.

Danske Capital AS

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Sampo Pension 25, EUR	0,94	0,95	0,95	1,06	7,64	8,26	4,25	1,78	10 298 248
Sampo Pension 50, EUR	1,09	1,10	1,10	1,54	8,47	9,81	4,30	1,07	138 729 389
Sampo Pension Intress, EUR	0,86	0,87	0,87	0,68	6,29	6,39	3,95	3,37	3 127 200
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension 100 Pluss, EUR	1,35	1,39	1,37	8,09	11,44	14,85	8,10	1,91	2 855 290
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension Intress Pluss, EUR	0,75	0,76	0,75	2,97	7,13	6,91	3,55	0,00	141 851

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,90	0,91	0,91	0,01	4,54	4,54	3,83	4,30	8 217 145,14
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,07	1,08	1,08	1,98	7,85	9,94	5,14	-0,03	37 205 207,70
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,60	0,61	0,61	-	6,17	8,67	-	-	1 256 252,70
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,82	0,84	0,83	2,14	8,92	12,75	-	-	460 764,68
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,86	0,87	0,86	2,91	9,87	15,29	-	-	505 029,55
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,80	0,82	0,81	3,95	8,67	14,45	-	-	521 578,86

LHV Varahaldus

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,32	1,33	1,33	2,07	11,11	10,65	6,41	2,97	134 516 231
Pensionifond M, EUR	1,06	1,07	1,07	1,37	9,41	8,76	6,03	5,03	20 718 658
Pensionifond S, EUR	1,15	1,16	1,16	0,81	7,29	6,52	5,58	7,33	31 103 807
Pensionifond XL, EUR	1,11	1,13	1,13	2,26	11,49	10,60	5,76	2,66	32 666 565
Pensionifond XS, EUR	1,06	1,07	1,07	0,74	7,47	6,94	5,95	7,04	7 482 506
Täiendav Pensionifond, EUR	1,23	1,24	1,24	8,13	11,69	10,74	6,48	0,64	4 150 873
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	8,06	8,14	8,14	13,62	11,34	14,42	5,84	-	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,15	5,20	5,20	13,68	11,34	14,40	5,84	-	3 859 234
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	7,78	7,86	7,86	15,19	8,24	8,41	0,86	-6,14	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	4,97	5,02	5,02	15,19	8,23	8,39	0,86	-	1 254 281

Nordea Pensions Estonia

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,90	0,91	0,91	2,28	9,51	13,89	6,09	0	42 904 624,77
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,73	0,74	0,74	2,96	10,8	16,3	0	0	4 583 334,33
Nordea Pensionifond B, EUR	0,87	0,88	0,88	1,53	8,73	11,29	5,27	0	9 582 661,19
Nordea Pensionifond C, EUR	0,81	0,81	0,81	0,80	5,54	6,56	3,89	0	1 817 304,74
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,06	1,09	1,07	12,47	11,86	20,35	8,52	0	2 760 230,43
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,69	0,71	0,70	0,00	7,04	9,22	0	0	426 618,88

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@sampopank.ee, www.danskecapital.ee, www.sampopank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
NORDEA PENSIONSESTONIA AS Liivalaia

45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesi@nordea.com, www.nordea.ee
TRIGON FUNDS Viru väljak 2, Metro Plaza 5. korrus, Tallinn 10111, tel 667 9200, faks 667 9201, fond@trigon.ee, www.trn.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensallife.ee, www.compensallife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
SAMPO PANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

protsenti kasvas Apple’i brändi turuväärtus aastaga, kuid endiselt jäädakse Coca-Colale alla ja ollakse teisel kohal, selgub Interbrandi uuest pingerivist.

» Ward McCarthy: Väikese ja keskmise suurusega ettevõtted on praegu uute töökohtade põhiline kasvumootor.

Jefferies & Co finantsökonoomisti sõnul omavad USA väikefirmad võtmetähtsusega rolli töö-turu jätkusuutlikul taastumisel.

FONDID

reklaam

Mandatum Life

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	112,05	111,49	111,49	-	6,08	7,46	-	-	-
Konservatiivne, EUR	109,52	108,43	108,43	-	3,13	4,55	-	-	-
Tasakaalustatud, EUR	108,72	107,11	107,11	-	1,44	2,85	-	-	-
Progressiivne, EUR	103,35	101,33	101,33	-	-0,86	0,82	-	-	-
Agressiivne, EUR	107,58	105,47	105,47	-	-0,36	1,26	-	-	-
Investeeringusportfelliid:									
Mandatum Life Fixed Income, EUR	136,80	136,12	136,12	-	6,94	8,49	5,71	-	-
Mandatum Life Global Food, EUR	119,89	117,54	117,54	-	-8,37	-10,34	5,20	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities, EUR	105,54	103,47	103,47	-	6,03	2,49	-	-	-
Mandatum Life Global Equity, EUR	135,32	132,66	132,66	-	2,11	3,84	3,91	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	147,22	144,34	144,34	-	6,66	5,78	4,05	-	-

Swedbank Investeeringimisfondid AS

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,79	0,80	0,80	2,37	5,49	6,04	3,63	1,36	38 950 177,00
Pensionifond K2, EUR	0,86	0,87	0,87	3,45	7,66	8,15	5,07	-0,66	148 089 152,94
Pensionifond K3, EUR	1,00	1,01	1,01	5,50	9,61	12,11	6,86	-1,70	371 329 435,64
Pensionifond K4, EUR	0,73	0,74	0,74	9,06	11,43	16,81			24 170 092,69
Pensionifond V1, EUR	1,14	1,16	1,15	3,94	8,57	10,63	5,77	-1,94	8 395 412,95
Pensionifond V2, EUR	0,87	0,89	0,88	6,73	10,08	13,50	7,08	-4,27	16 457 198,86
Pensionifond V3, EUR	1,01	1,03	1,02	10,80	11,53	17,05	7,51	-7,71	32 804 581,83
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	3,97	4,07	4,01	22,76	3,89	-0,07	1,91	-17,18	6 027 892,89
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	7,68	7,88	7,76	24,26	27,41	14,34	3,05	-23,36	25 747 332,01
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,05	3,13	3,08	23,08	18,29	11,34	-5,96	-28,45	7 406 417,90
Fondifond 100, EUR	9,35	9,58	9,44	14,46	12,93	20,20	8,02	-7,12	61 181 699,80
Fondifond 30, EUR	10,71	10,98	10,82	5,45	9,92	12,36	5,15	-0,85	13 953 794,96
Fondifond 60, EUR	10,16	10,41	10,26	9,26	11,53	16,13	6,81	-3,72	50 927 828,18
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,41	15,80	15,57	29,02	19,12	26,12	12,31	-9,12	53 133 713,12

ASSEB Varahaldus

02.10

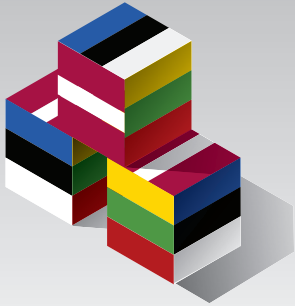
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiiline Pf, EUR	0,708	0,716	0,716	2,98	6,81	9,93			7 590 176,51
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,894	0,903	0,903	0,87	4,77	5,82	4,25	4,54	50 764 396,71
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,812	0,820	0,820	1,02	3,83	5,13	3,34		11 150 854,12
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,933	0,943	0,943	1,69	5,84	7,16	4,03	-2,82	255 216 255,26
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,879	0,897	0,888	13,29	10,99	15,83	6,60	-5,59	13 136 359,95
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,115	1,138	1,126	3,90	5,23	6,37	4,03	-1,59	9 996 761,99
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	6,866	7,005	6,935	11,430	11,580	19,480	7,280	-7,970	3 826 657,00
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,270	8,437	8,354	8,000	10,250	15,610	5,980	-5,570	5 808 368,00
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,467	10,679	10,573	3,790	9,770	12,130	5,720	0,250	1 052 344,00
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,828	12,828	12,828	5,510	16,640	16,880	9,120	4,820	61 781 476,00
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond A, EUR	9,293	9,481	9,387	13,120	10,790	14,010	5,140	-2,930	2 483 439,00
SEB Kasuvfond A, EUR	6,226	6,352	6,289	22,470	20,110	16,210	2,900	-8,160	13 327 349,00
Vahendatavad Fondid *									
SEB Guarantee Fund 80, EUR	98,920	99,415	98,920	3,890	-0,460	-0,990	-3,360	-	33 493 094,80
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,467	1,467	1,467	2,980	9,710	11,550	5,530	4,390	380 230 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	127,540	127,540	127,540	3,110	2,810	5,140	5,560	-	88 900 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	124,472	125,717	124,472	3,910	10,980	15,720	-	-	1 802 190 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,270	1,270	1,270	0,130	-0,220	-0,100	-0,020	-	50 790 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	103,281	103,281	103,281	-	3,400	-	-	-	-
SEB Strategy Defensive Fund	104,110	104,110	104,110	-	2,550	-	-	-	131 030 000,00
SEB Strategy Growth Fund	102,619	102,619	102,619	-	2,730	-	-	-	-
SEB Strategy Opportunity Fund	102,244	102,244	102,244	-	2,430	-	-	-	-
SEB Global Chance/Risk Fund, EUR	0,764	0,780	0,772	16,020	11,630	22,330	11,180	-1,790	83 460 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,704	2,758	2,731	20,480	21,430	17,230	4,550	-8,020	119 470 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,514	2,564	2,539	17,320	8,140	1,580	1,950	-10,090	81 170 000,00
SEB Russia Fund, EUR	9,754	9,952	9,853	25,470	13,920	13,760	7,380	-2,300	278 660 000,00
SEB Ethical Europe Fund, EUR	2,182	2,226	2,204	18,590	17,190	22,810	5,550	-6,900	14 570 000,00
SEB Europe Chance/Risk Fund, EUR	1162,912	1186,406	1174,659	18,810	16,320	23,600	5,670	-7,680	14 150 000,00
SEB Europe Fund, EUR	3,211	3,275	3,243	18,390	17,190	23,960	6,400	-6,400	165 830 000,00
SEB Nordic Fund, EUR	6,742	6,878	6,810	22,540	21,520	29,790	9,020	-3,350	67 000 000,00
SEB Nordic Small Cap Fund, EUR	166,836	170,206	168,521	21,470	19,630	27,280	-	-	39 880 000,00
SEB North America Chance/Risk Fund, EUR	3,807	3,883	3,845	17,610	14,310	27,100	14,530	0,710	179 200 000,00
SEB Japan Chance/Risk Fund, EUR	0,369	0,377	0,373	21,530	-3,740	-4,480	-0,050	-8,800	26 420 000,00
SEB Asia ex Japan Fund, EUR	6,737	6,873	6,805	18,860	13,860	25,610	12,220	0,610	170 510 000,00
SEB Asia Small Caps ex Japan Fund, EUR	3,323	3,391	3,357	17,940	24,070	33,510	8,850	-3,510	57 500 000,00
SEB Concept Biotechnology, EUR	46,534	46,999	46,534	20,340	28,870	47,630	-	-	100 690 000,00
SEB Medical Fund, EUR	3,256	3,322	3,289	11,310	15,350	25,270	16,150	4,210	23 570 000,00
SEB Asset Selection Fund, EUR	13,495	13,767	13,631	9,950	-5,340	-5,910	-0,890	-	1 309 070 000,00
SEB Key Select, EUR	9,659	9,707	9,659	3,150	0,330	-1,010	-2,300	-	93 300 000,00
SEB Listed Private Equity Fund, EUR	156,795	159,963	158,379	20,170	22,430	24,560	7,820	-	185 650 000,00

* Vahendatavate fondide tagasisõtmis- ja väljalaskehind saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 30.06.2012.

Trigon Funds

02.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	85,48	88,10	87,22	29,31	-9,56	-11,65	-13,37		2 125 108
Balkani Fond, EUR	12,30	12,73	12,48	29,53	33,11	8,56	1,58	-17,53	6 856 844
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	160,98	165,91	164,27	23,47	17,32	15,35	3,35		4 162 856
Uus Euroopa Kasuvfond, EUR	11,88	12,30	12,06	28,30	11,53	7,95	-4,35	-17,73	1 754 055
Uus Euroopa Väärtusfond, EUR	19,62	20,31	19,92	17,92	20,95	23,92	11,67	-8,30	15 974 538
Venemaa Top Picks Fond, EUR	20,59	21,32	20,90	35,56	10,58	19,65	16,48	-4,28	9 868 648

Balti M&A ja Riskikapitali Foorum 2012

18. oktoobril 2012

Tallinnas, KUMUs. Ürituse töökeel on inglise keel.

Juba kolmandat aastat tulevad kokku Eesti, Läti ja Leedu juhtivad era- ja riskikapitalifondide esindajad, investeerimispankurid, advokaadid ning ettevõtete juhid ja omanikud, et arutada päevakajalisi teemasid Balti M&A (ühinemiste ja ülevõtmiste) turul.

I sessioon: M&A hetketrendid Euroopas ja Balti riikides

Sessiooni moderaator: SEB Enskilda Balti ettevõtete rahanduse juht **HENRIK IGASTA**

Ülevaade M&A trendidest rahvusvaheliselt ja Euroopas

Mergermarket EMEA peatoimetaja asetäitja Thomas Williams

Kohalike investeerimispankade ja nõustajate paneeldiskussioon
Baltikumi M&A trendidest

Paneeli moderaator: Resource Partners juhtivpartner **PIOTR NOCEN**

Redgate Capitali juhatuse liige **AARE TAMMEMÄE**

Porta Finance'i partner **JULIUS GRIGALIŪNAS**

GILD partner **HEIKKI KÄLLU**

Riemptu Banka asepresident ja rahandusosakonna juht **RENAT LOKOMET**

SEB Enskilda Balti ettevõtete rahanduse juht **HENRIK IGASTA**

Kuidas kultuurilised erinevused võivad mõjutada läbirääkimisi ja tehingu sõlmimist?

Air Maintenance Estonia juht **DAVID RICHARD WILLIAMS**

II sessioon: Era- ja riskikapitaliteemaline workshop

Sessiooni ja paneeldiskussiooni moderaator: Eesti Riskikapitali Assotsiatsiooni

juhatuse esimees ja BaltCapi asutaja **KRISTJAN KALDA**

Balti Innovatsiooni Fond

Euroopa Investeeringimisfondi esindaja **GRAHAM COPE**

Regionaalsete ja rahvusvaheliste erakapitali investorite paneeldiskussioon: Peamised väljakutsed erakapitali investeringute tegemisel Balti turul

Litcapitali asutaja ja juhtivpartner **ŠARŪNAS ŠIUGŽDA**

East Capital esindaja **GERT TIIVAS**

BaltCapi investeerimisdirektor **ASTRA NEIMANE**

Swedbank Investeeringimisfondid Läti juht **HARIJS ŠVARCS**

EQT Partners direktor **JUHANI BONDSORFF**

III sessioon: M&A kui ettevõtte kasvu vedur

Sessiooni ja paneeldiskussiooni moderaator: SORAINENi vanempartner **AKU SORAINEN**

Paneeldiskussioon: Kas M&A on heaks ettevõtte kasvu veduriks?

Ettevõtjate kogemused

Olympic Entertainment Group'i juhatuse liige **MADIS JÄÄGER**

Atea M&A juht **ANDERS BRIX**

Hanzas Maiznica tegevjuht **VESA JALAVA**

Disain kui strateegiline vara: disaini tähtsusest ettevõtte ostueelse auditi osana

Rahvusvahelise strateegilise disaini konsultatsioonibüroo Prospect kaasasutaja

RICHARD EISERMANN

IV sessioon: Edukate M&A ning riskikapitali tehingute eeldused

Sessiooni moderaator: Redgate Capitali juhatuse liige **VEIKKO MARIPUU**

Tagatiste kasutamine

Rahvusvahelise advokaadibüroo DLA Piperi esindajad **ELIA MONTORIO, POLLY OWEN** ja **JAMES KERRIGAN**

Case Study/ Rahvusvahelise investori nägemus

Citi Venture Capital Internationali partner **ASHWIN ROY**

Mezzanine: alternatiivne viis ülevõtmise finantseerimiseks

Darby Private Equity juht **ARKADIUSZ PODZIEWSKI**

Soodushind 160 eurot (km-ga 192 eurot) **kuni 8. oktoobrini**. Tavahind 200

Bill Gross: Kui me jätkuvalt sulgeme silmad 8% eelarvedefitsiidile, siis me hakkame enne järgmist aastakümnet üha rohkem muutuma Kreeka-sarnaseks.

Võlakirjafondi PIMCO asutaja ning investeringute juht hoiatab, et kui Ameerika Ühendriigid ei saa enda rahandust korda, läheb maailma suurim majandus Kreeka teed.

669,61 -0,15% ▼

perioodi kõrgeim 686,20
perioodi madalaim 513,18

TÕUSJAD

Comptel

0,39 EUR

+2,63%

Rokiskio Suris

1,40 EUR

+2,19%

OTP Bank

4045,00 GBp

+1,89%

Erste Group

17,48 USD

+1,75%

Stonesoft

1,34 EUR

+1,52%

Deutsche Bank

32,03 EUR

+1,44%

Venemaa peaminister Dmitri Medvedev kinnitas plaani, et riik kaotab enda osalust suurpankades vähendada. Sberbanki aktsiate müük osutus tema sõnul edukaks ning järgmiseks müüakse VTB Groupi aktsiaid.

Rekordkasumid Wall Streetile rõõmu ei too

Eile neli aastat tagasi allkirjastas toonane Ühendriikide president George Bush ajaloo suurima korporatiivpäästepaketi. Kuigi majandus pole riigis veel loodetud kiirusel taastunud, teenivad Wall Streeti pangad taas buumiaja kasumeid.

Teise kvartaliga lõppenud aasta jooksul teenisid kuus suurimat USA pank ühtekokku 63 miljardit dollarit, vahendas Bloomberg. Viimati teeniti samaväärne summa buumiaja tipus 2006. aastal.

Selle 12kuulise perioodi jooksul teenis Bank of America rohkem kasumit kui Walt Disney ja McDonald's kokku. Citigroup, mis sarnaselt BofA-le sai 45 miljardi eest maksumaksja raha, teenis rohkem kui Caterpillar ja Boeing. Varade poolest USA suurim pank JPMorgan Chase teenis puhaskasumina 17 miljardit dollarit, seda vaatamata 5,8 miljardi dollarilise kauplemiskahjumile.

Ulmeliste kasuminumbritele vaatamata ei naudi Wall Streeti pankurid enda head saatust.

Keskmisele inimesele arusaamatu kasum.

Enam kui tosina pangajuhi ja analüütiku sõnul ei piisa miljardidollarilistest kasumitest. Aastakümne madalaim võimendus, kolmandik 2006. aasta omakapitali tootlusest, rangemad kapitalinõuded, allpool raamatupidamisväärtust kauplevad aktsiad, vähenevad boonused, koondamised, Euroopa võlakriis ja nõiajaht pankuritele on nende sõnul kasumirõõmu ära kaotanud.

USA suurima kasumiga pank JPMorgan Chase otsutas sel aastal tänada hea töö eest oma töötajaid, keda on kokku 161 680. Selleks saadeti igale kontoritöötajale USAs, Suurbritannias, Filipiinidel ja Indias kaeraküpsiseid. Kingitused toimetati kohale mais, kaks nädalat pärast seda, kui pank teatas eespool nimetatud kauplemiskahjumist. Küpsised läksid maksma 130 000 dollarit. Selle raha teenis pank teises kvartalis 3,4 minutiga tasa.

“Kui pangad ütlevad, et neil läheb hästi, kuid omakapitali pealt teenitakse liiga vähe, siis see on keskmisele ameeriklasele täiesti mõistetamatu,” ütles Marylandi ülikooli õppejõud Michael Greenberg. “Põhimõte on ikkagi selles, et nad teenivad miljardeid dollareid kasumeid.”

FREDY-EDWIN ESSE
fredy-edwin.esse@aripaev.ee

12kuulise perioodi jooksul teenis Bank of America rohkem kasumit kui Walt Disney ja McDonald's kokku.

Ä BÖRS

Telefonica toob O2 börsile

Hispaania suurim telekomiettevõtte Telefonica plaanib viia enda Saksamaa haru O2 aktsiad börsile juba selles kvartalis. Eesmärk on vähendada hiiglaslikku, 58 miljardi euronit küündivat võlakooramat.

Eilse pressiteate kohaselt pole firma veel kinnitanud, palju aktsiaid plaanitakse müüa, kuid enamusosalus ettevõttes säilitatakse. Bloombergiga vestelnud asjaga seotud isiku sõnul võib aktsiate avalik esmaemissioon (IPO) tuua Telefonica sisse kuni 1,5 miljardit eurot, mis teeks O2 turuväärtuseks 7,5 miljardit.

Koduturul tugevat konkurentsi ja langevaid kasumeid tunnetav Telefonica on läinud varade müügi teed, pannes müüki osalusi nii enda Saksamaa kui Lõuna-Ameerika tütarfirmades.

Juulis kaotas telekom ära 2012. aasta eest makstava 1,50 euro suuruse dividendi, tehes järgmise makse vaid pooles ulatuses 2013. aasta neljandas kvartalis.

Telefonica sõnul viiakse O2 Frankfurdi börsile. 1,5 miljardi euro suurune IPO oleks suurim IPO pärast 2007. aastat, kui mootoritootja Tognum kaasas 1,8 miljardit börsilt.

Ä TULEMUS

Tallinkil reisijaid enam, kaupa vähem

AS Tallink Grupp vedas 2012. majandusaasta kolmandas kvartalis võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 2 protsenti rohkem reisijaid, kuid veetud kaubaautode maht vähenes ligi 2% ning järsk langus oli Eesti-Rootsi liinil.

Tallink vedas majandusaasta kolmandas kvartalis (juuli-september) 2 770 147 reisijat, mis on 2% rohkem võrreldes eelmise aasta sama perioodiga. Veetud kaubaautode maht vähenes ligi 2% võrra, 68 831 ühikuni, ning veetud sõiduautode maht kasvas 6%, 367 508 ühikuni.

Septembris oli kontserni reisijate arv 675 743 mis on ligi 6 protsenti rohkem võrreldes eelmise aasta septembriga. Soome-Rootsi liinil kasvas reisijate arv 7,5 protsenti, Eesti-Soome liinil 7,1 protsenti. Läti-Rootsi liinil langes reisijate arv 4,2 protsenti.

LANGEJAD

Vestas Wind

38,09 DKK

-4,68%

HKScan

3,44 EUR

-4,44%

Outokumpu

0,74 EUR

-2,24%

Ruukki

0,46 EUR

-2,13%

Stora Enso

4,67 EUR

-2,05%

UPM-Kymmene

8,55 EUR

-1,95%

Californias on levimas omamoodi võlakriis, kus juba kolm linna on palunud pankrotikaitset võlausaldajate eest. Õkonomistide sõnul on antud probleem üle kogu osariigi levimas.

Proovi **Äripäeva**
4 nädalat ainult **10 €**
eest ja võida uus **iPad!**

Loosi läheb **107** auhinda
koguväärtusega üle **4500 €**

5 Äripäeva
aastast tellimust

50 ajakirja
Imeline Teadus
tellimust 6 kuuks

1 pilet
konverentsile
„Äriplaan 2013“

50 ajakirja
Imeline Ajalugu
tellimust 6 kuuks